PREVENTIE VAN ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN

Monitoring van activiteiten
Rapport 2000

VAD

Johan Rosiers
Stafmedewerker

PREVENTIE VAN ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN

Monitoring van activiteiten

Rapport 2000

VAD

Johan Rosiers
Stafmedewerker

INHOUDSOPGAVE

1. PROBLEEMSTELLING EN SITUERING VAN HET PROJECT

Omdat de behoefte aan een gesystematiseerde registratiemethode alsmaar groeide, besloot de Vlaamse overheid in 1996 middelen vrij te maken voor de realisatie van een registratiesysteem voor drugpreventieactiviteiten. Dit systeem diende enerzijds de benodigde informatie voor een Vlaams gezondheidsbeleid te verstrekken en anderzijds een intern evaluatiesysteem te zijn voor de gebruiker. VAD kreeg de opdracht een geïnformatiseerd monitoringsysteem te ontwikkelen. Meteen was Ginger geboren.

Zes doelstellingen werden aan Ginger gekoppeld:

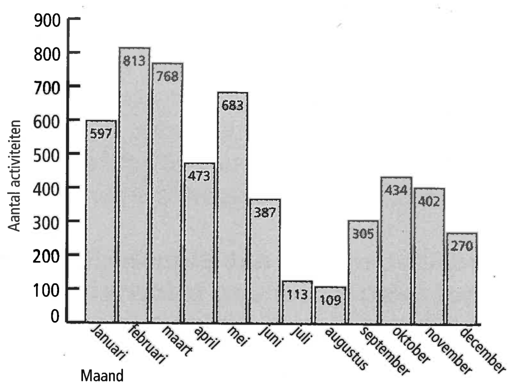
- **Zicht krijgen op de gevoerde preventieve activiteiten in de verschillende sectoren**, waarbij drie niveaus onderscheiden worden: het lokale, het provinciale en het Vlaamse niveau. In het rapport 2000 sluit de indeling van de registratorgroepen hierbij nauwer aan. Vier groepen worden in het rapport afgebakend: lokale preventiewerkers, regionale preventiewerkers, Vlaamse preventiewerkers en onderwijsmedewerkers.
- **Het doorzichtig maken van verschillende kanalen en actoren van preventie.** Nadat in de vorige fasen het aantal registratoren gestaag uitbreiding nam, bleef het aantal in 2000 nagenoeg status quo (1999: 64; 2000: 65). Toch houdt de huidige groep registratoren een grotere vertegenwoordiging van het werkveld in. Daar waar in 1999 het sterk gestegen aantal deelnemers nog voor een stuk te wijten was aan personeelswissels gedurende dat jaar, was de registratorgroep van 2000 minder onderhevig aan fluctuaties. Er deden zich zo goed als geen personeelswissels voor. De 'stagnatie' van het aantal registratoren wijst dus op een toename van het aantal deelnemende full-time equivalenten.
  De in het vorige rapport aangekondigde deelname van de rijkswachters uit het Drugpreventienetwerk vanaf 2000 werd om technische en organisatorische redenen uitgesteld.
- **Het detecteren van noden en hiaten.** Om dit op een betrouwbare manier te kunnen doen, is een voldoende grote deelname van preventieactoren vereist. Zoals reeds gesteld groeide het aantal deelnemende full-time equivalenten verder aan, wat de kwaliteit van de monitoring nog vergroot. De in het vorige rapport aangekondigde doelstelling om de groep registratoren uit het stedelijk preventiewerk verder uit te breiden, werd gerealiseerd (21 registratoren in 2000). Voor 2001 zal getracht worden bijkomende preventieactoren bij de Gingerregistratie te betrekken.
- **Het ontwikkelen van een beleidsinstrument dat binnen de eigen organisatie bruikbaar is voor het vastleggen van prioriteiten.** Op basis van de beschikbare verwerkingsmogelijkheden kunnen de registratoren een overzicht krijgen van hun uitgevoerde activiteiten. Sinds 2000 wordt het vormingsaanbod van Ginger toegespitst op het kunnen verwerken van de eigen gegevens door de registrator. Bovendien kunnen

de registratoren vanaf 2000 hun eigen gegevens toetsen aan de resultaten op provinciaal niveau.

- **De ontwikkeling van een evaluatie-instrument.** 2000 gold als eerste testfase voor het prototype van het evaluatiescherm in Ginger. Vier registratoren namen deel aan deze testfase. Op basis van hun feedback werd beslist het evaluatieschema aan te passen. In 2001 zal dit aangepaste evaluatieschema getest worden door 7 ervaren Gingerregistratoren. Op basis van de nieuwe testresultaten wordt begin 2002 de nieuwe Gingerversie met evaluatiescherm verspreid onder alle registratoren.
- **Het uitwisselen van gegevens.** Door het samenbrengen van informatie betreffende preventieactiviteiten krijgt men een zicht op de gehanteerde doelstellingen en strategieën in het voeren van drugpreventie. Ook wordt een overzicht gemaakt van de bestaande projecten die lopen op de verschillende niveaus. Dit maakt in de toekomst werkafspraken mogelijk.

De registratie van preventieactiviteiten gebeurt nog steeds aan de hand van zes standaardcategorieën: sector, detailsector, type, doelgroep, activiteit en detail-activiteit. Deze activiteiten worden in de opbouw van Ginger gekoppeld aan een organisatie, suborganisatie en contactpersoon. Aan het eind van de registratieperiode worden de activiteitengegevens geëxporteerd naar VAD. VAD schrijft op basis van de verwerking van de geëxporteerde resultaten het voorliggende monitoringrapport.

In 2000 werden 5.354 activiteiten geregistreerd door 65 registratoren. Aangezien sommige registratoren (o.a. registratoren van CLB's, De Sleutel, SODA en Free Clinic) activiteiten invoerden voor een heel netwerk is het aantal preventieactoren groter dan het aantal registratoren.
Per maand beschouwd krijgen we voor 2000 een volgende verdeling van het aantal activiteiten.
In vergelijking met 1999 valt op dat het aantal activiteiten per maand voor de

Grafiek 1: aantal activiteiten per maand.

zomervakantie nu veel hoger ligt dan het aantal activiteiten na de zomervakantie. De voornaamste verklaring hiervoor is te vinden bij technische problemen die zich eind 2000 voordeden bij twee belangrijke registratoren: CAD Limburg en CAT-Preventiehuis Gent. Beide kregen te kampen met het onverwacht uitvallen van de computer waardoor een onherstelbare fout in de Gingerbestanden sloop en de geregistreerde activiteiten uit de tweede semester niet konden worden geëxporteerd. Hoe groot dit verlies is, wordt duidelijk als we hun bijdrage voor het tweede semester van 1999 bekijken: samen stonden ze in die periode in voor 639 activiteiten.
Daarenboven besliste De Sleutel zijn gegevens voor het tweede semester niet naar VAD te exporteren. In 1999 was deze instelling goed voor 99 activiteiten in het tweede semester.
Dit mee in beschouwing genomen, blijkt de structuur van de grafiek grote overeenkomsten te tonen met die van 1999. Enkel de maand februari maakt een sterke sprong voorwaarts. De verklaring hiervoor is te vinden in de periode van de krokusvakantie. In 1999 lag de krokusvakantie integraal in februari, in 2000 was dat volledig in maart. Zoals ook af te leiden is uit de grafiek wordt de verdeling van de activiteiten sterk bepaald door de schoolvakanties. Het feit dat een groot deel van de geregistreerde activiteiten in de sector onderwijs plaatsvinden, speelt hier mee.

2. METHODE

In 2000 registreerden alle deelnemers met Ginger 7 of Ginger 8. Deze laatste versie bleef voorbehouden aan de testgroep. In elk van deze versies dienen vier schermen ingevuld te worden : de **organisatie** waarmee men de activiteit opzet, de eventuele **suborganisatie** die binnen deze organisatie betrokken partij is, de **contactpersoon** in deze (sub)organisatie en een beschrijving van de **activiteit** aan de hand van het aanduiden van standaardcategorieën. Deze categorieën zijn :

• sector		bvb. onderwijs
• detailsector		bvb. secundair onderwijs
• type(s)	(maximaal 7)	bvb. ASO
• doelgroep(en)	(maximaal 3)	bvb. cliëntsysteem
• activiteit		bvb. vorming
• detailactiviteit(en)	(maximaal 7)	bvb. informatieoverdracht

Voor de variabele 'type' kan bij een aantal sectoren gekozen worden uit een aantal vaste standaardopties. In het activiteitenblad dient ook de tijdsduur en de lokatie van de activiteit te worden ingevoerd. Ook wordt gevraagd of de registrator de organisator van de activiteit is.

Interne voorbereidingen van preventieactiviteiten worden niet in de registratie opgenomen. Enkel activiteiten met externen -en dit kunnen dan wel voorbereidingen zijn- komen in aanmerking voor registratie. Het is niet de bedoeling om een volledig dagoverzicht te krijgen van de registratoren maar wel om een zicht te krijgen op de aard en de omvang van de preventieactiviteiten.

Elke deelnemende registrator exporteerde de ingevoerde gegevens met betrekking tot preventieactiviteiten naar VAD. Deze gegevens werden door VAD verwerkt middels het gebruik van het statistisch programma SPSS.

Elke Gingerregistrator heeft een eigen gebruikersidentificatie van zes letters. Aan de hand van de eerste drie letters kan worden uitgemaakt bij welke organisatie een registrator hoort, de laatste drie letters geven de initialen van de gebruiker weer. Zo kan desgevallend een registrator gecontacteerd worden om nadere toelichting te verstrekken over bepaalde activiteiten.

In de analyse van de Gingerresultaten worden de resultaten per werkvorm gebundeld. In totaal werden de 65 deelnemers ingedeeld in vier registratorgroepen :

- **Lokale preventiewerkers (21):** Renate Boel (Jeugddienst Brasschaat), Karin Borkelmans (CAD Limburg), Malika Boukbir (CAD Limburg), Birsen Cetin (CAD Limburg), Lynn De Bruyn (CAD Limburg), Isabel De Decker (Preventiedienst Boom), Gunter De Kinder (Mobiel Ambulant Team Leuven) Lucrèce Delbeke (CGG Oostende), Joke De Meyst (CAD Limburg), Bea De Potter (Stedelijk Overleg Drugs Antwerpen) Eric Fuhlbrügge (Preventieraad Malle-Zoersel), Sandra Hex (CAD Limburg), Tine Lescouhier (Preventiedienst Turnhout), Ann Peeters (Preventiedienst Mol), Heidi Pylyser (Jeugddienst Middelkerke), Glenn Serdon (CAD Limburg), Joachim Soenens (De Torre Knokke-Heist), Ben Van Gilbergen (Preventiedienst Tienen), Björn Van Hamme (Preventiedienst Kortrijk), Peter Verlinden (Preventiedienst Diest) en Linda Vranckx (Preventiedienst Halle).

- **Regionale preventiewerkers (22):** Peter Aertsen (CGG Mechelen), Carlo Baeten (CAD Limburg), Bernard Bruggeman (provinciale preventiecoördinator Antwerpen), Chris Caubergs (provinciale preventiecoördinator Vlaams-Brabant), Joke Claessens (Primavera Brussel), Martine Couvreur (CGG Leuven), Agnes De Decker (Therapiecentrum Sint-Niklaas), Sabine De Muynck (CGG Oostende), Francy De Smedt (CGG Roeselare), Roos De Venter (CGG Oostende), Drughulpverlening (Primavera Brussel), Valerie Evers (Brussels Overleg Middelengebruik), Alain Lorquin (provinciale preventiecoördinator Limburg), Sabine Markovitz (Therapiecentrum Sint-Niklaas), Bert Mostien (provinciale preventiecoördinator Oost-Vlaanderen), Erik Nysmans (CGG Turnhout), Goedele Slots (Primavera Brussel), Michèle Staelens (CGG Leuven), Mark Tack (CAT Gent), Rachel Vanderhaegen (Brussels Overleg Middelengebruik), Marjet Vanderstraeten (CAD Limburg) en Wim Vanspringel (Altox Antwerpen).

- **Vlaamse preventiewerkers (16):** Inge Baeten (VAD), Mia De Bock (VAD), Else De Donder (VAD), Willy Demaere (Free Clinic), Ilse Demaeseneire (VAD), Marijs Geirnaert (VAD), Kristl Habils (Leefsleutels), Hilde Kinable (VAD), Marie-Claire Lambrechts (VAD), Frederic Laudens (VAD), Barbara Lemahieu (VAD), Nadine Roose (VAD), Johan Rosiers (VAD), Els Vandenberghe (VAD), Johan Vandewalle (De Sleutel - Preventie) en Hilde Vanhuele (VAD).

- **Onderwijsmedewerkers (6):** Toon Callewaert (CLB's V.O. provincies Oost- en West-Vlaanderen), Tony De Bleeckere (CLB's V.O. provincie Antwerpen), Barbara De Winter (TIVO Antwerpen), Viviane Geerits (TIVO Antwerpen), Luc Hauglustaine (CLB's V.O. provincie Limburg) en Fred Jooken (CLB's V.O. provincie Vlaams-Brabant).

50 van de 65 registratoren hebben zowel voor het 1^{e} semester als voor het 2^{e} semester van 2000 de gegevens naar VAD geëxporteerd. Als de 10 registratoren die door technische problemen hun gegevens van de 2^{e} semester niet konden exporteren, deze problemen niet gekend zouden hebben, zou het aantal registratoren dat voor beide semesters exporteert allicht de kaap van de 60 gehaald hebben.

Door de verandering in de indeling van registratorgroepen is voorzichtigheid geboden bij het vergelijken van de resultaten van de registratorgroepen met die van vorige monitoringrapporten.
Algemene vergelijkingen kunnen wel, maar hierbij moet men rekening houden dat de samenstelling van de totale groep registratoren enigszins veranderde. Concreet kan gesteld worden dat het aantal gemeentelijke preventiewerkers en het aantal onderwijsmedewerkers tijdens de laatste twee jaar groeide, terwijl de CGG-preventiewerkers, provinciale preventiecoördinatoren en VAD-medewerkers nagenoeg dezelfde samenstelling kennen.

De eerste exportfile bereikte VAD op 19 december 2000, de laatste op 12 februari 2001. Het strikter toezien op de deadline levert dus resultaten op. Eén van de gunstige gevolgen hiervan is dat het voorliggende rapport maanden eerder dan dat van het vorige jaar gedrukt is.

3. CATEGORISERING

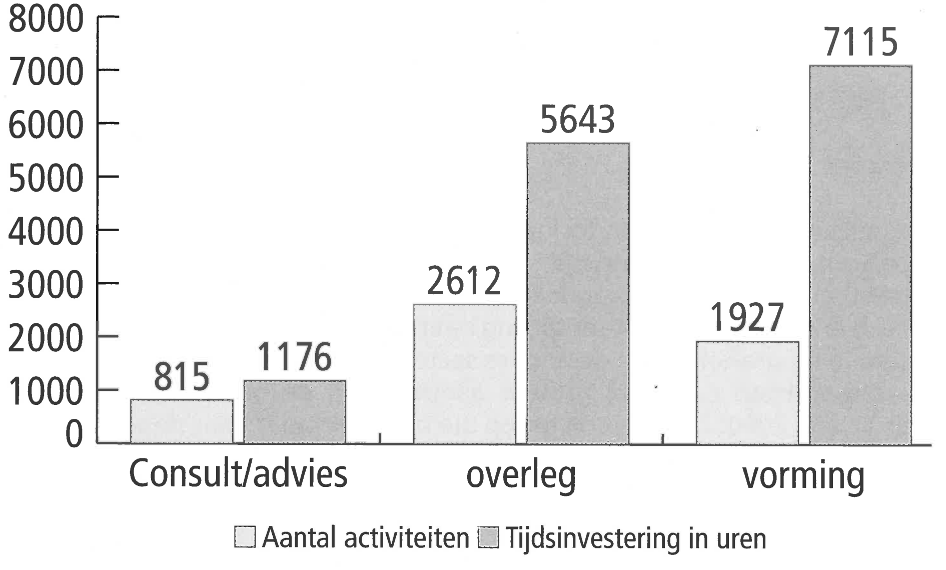
De inbreng van activiteiten in Ginger berust op een hiërarchische opbouw van het programma. Eerst moeten in de desbetreffende tabbladen de nodige gegevens over de organisatie, suborganisatie en contactpersoon ingevoerd worden. Deze dienen enkel om het databestand voor de gebruiker overzichtelijk en gebruiksvriendelijk te maken. Gegevens uit deze tabbladen worden niet naar VAD geëxporteerd.

Eens men de eerste drie bladen heeft ingevuld of geselecteerd, kunnen in het activiteitenblad de activiteiten ingevoerd worden. Allereerst dient een persoonlijke omschrijving van de activiteit gegeven te worden.
Voorts dient de sector, detailsector en het type gekozen te worden uit de in Ginger vervatte standaardcategorieën. Voor de sector zijn er acht opties om uit te kiezen : arbeid, politie en justitie, onderwijs, vrijetijd en cultuur, welzijn, gezondheid, overheid en intersectorale samenwerking. De keuze van de sector bepaalt de keuzemogelijkheden voor de detailsector en deze bepaalt op zijn beurt de opties voor de keuze van het type.
Per activiteit dient ook de doelgroep aangegeven te worden. Indien enkel professionele preventiewerkers bereikt werden, wordt 'preventiewerkers' gekozen. Indien dit niet het geval is, is er keuze uit drie categorieën: bestuursniveau, cliëntsysteem en intermediairen. Een combinatie van deze drie is ook mogelijk.

Vervolgens dient de soort activiteit aangegeven te worden. Hierbij is er keuze uit drie mogelijkheden : vorming, overleg of consult/advies. Op basis van deze keuze worden de keuzemogelijkheden voor detailsector bepaald. Er kunnen tot 7 detailactiviteiten gekozen worden.

4. ALGEMENE BESPREKING VAN DE GEGEVENS

In totaal werden 5.658 activiteiten ingediend bij VAD. Na foutencontrole bleken 5.354 activiteiten bruikbaar. Activiteiten die niet in de verwerking werden opgenomen waren vooral activiteiten die buiten de registratieperiode vielen en activiteiten die niet onder drugpreventie te klasseren zijn (gevolgde vormingen, teamvergaderingen, verzendingen, e.d.). In vergelijking met vorig jaar is het opvallend dat het aandeel activiteiten dat niet weerhouden werd sterk daalde: van 11.1% naar 5.7%. Dit zou erop kunnen wijzen dat een aantal initiatieven die genomen werden ter verbetering van de registratiekwaliteit (casusdagen, individuele consulting) vruchten afwerpen. Bovendien speelt allicht ook het feit dat de registratoren het programma alsmaar beter leren kennen hierin een rol.
In 2000 namen 65 preventiewerkers aan de Gingerregistratie deel : 22 regionale preventiewerkers, 21 lokale preventiewerkers, 16 Vlaamse preventiewerkers en 6 registratoren uit de sector onderwijs.

Grafiek 2: activiteiten per soort, naar aantal en naar tijdsinvestering.

De totale tijdsinvestering voor alle activiteiten bedraagt 13.934 uur. De 1.927 vormingsactiviteiten namen 7.115 uur in beslag (gemiddeld 3 uur en 42 minuten per activiteit). 1.176 uur werd besteed aan 815 activiteiten rond consult/advies (gemiddeld 1 uur en 27 minuten). Overleg tenslotte scoorde 2.612 activiteiten, voor een totaal van 5.643 uur (gemiddeld 2 uur en 10 minuten).

Overlegactiviteiten maken 48,8% van het totaal aantal activiteiten uit (1999: 54,4%) en 40,5% van de totale tijdsinvestering (1999: 44,8%). Vormingsactiviteiten maken in 2000 36,0% van het totaal aantal activiteiten (1999: 32,3%) en 51,1% van het totaal aantal uren uit (1999: 46,6%). Consult/advies is goed voor 15,2% van de activiteiten (1999: 13,3%) en 8,4% van de tijdsinvestering (1999: 8,6%).
Om naar behoren met de resultaten van 1999 te kunnen vergelijken, moet men rekening houden met het feit dat er in 2000 bijna 15% minder bruikbare activiteiten zijn. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het aantal activiteiten voor elk van de drie soorten lager ligt dan in 1999. Toch valt op dat de teruggang van het aantal overlegactiviteiten (-23,5%) veel sterker is dan die van vormingsactiviteiten (-4,9%) en consult/advies (-2,0%).
Bekijken we de evolutie van de tijdsinvestering per soort activiteit, dan moet rekening gehouden worden met een beduidende achteruitgang van de totale tijdsinvestering (-20,2%) tussen 1999 en 2000. Ook hier geldt dat overleg het meest moet inboeten, wat niet verwonderlijk is na de vaststelling dat het de sterkste terugval in activiteiten kende. Toch zijn de verschillen met de twee andere activiteitssoorten kleiner: overleg verliest 27,8% van de tijdsinvestering, consult/advies 21,8% en vorming 12,6%. Hieruit blijkt dat de daling van de gemiddelde tijdsduur het kleinst is bij overleg en het grootst bij consult/advies.

4.1. SECTOR

(zie grafiek A in bijlage - p. 73)

In vergelijking met het monitoringrapport 1999 vallen enkele verschuivingen op. Zo kent de sector 'onderwijs' - al voor de tweede keer op rij - een spectaculaire stijging. Nadat hun aandeel vorig jaar al was gestegen van 24,7% naar 31,5%, is er nu een nog grotere sprong naar 44,2% van alle geregistreerde activiteiten. In de grafiek lijken de andere sectoren wel dwergen. Dit kan ten dele verklaard worden door het grotere aandeel van de onderwijsregistratoren (1999: 12,1%; 2000: 20,4%), een groep die bijna exclusief naar de sector onderwijs toe werkt. Maar dit neemt niet weg dat ook voor de andere registratorgroepen een stijging in activiteiten binnen de sector onderwijs vast te stellen is. Het feit dat al bijna één op twee geregistreerde preventieactiviteiten in deze sector plaatsvindt, doet vragen rijzen. Zonder enige twijfel is het grote bereik van de onderwijssector, met zijn specifieke potenties inzake het voeren van drugpreventie, een verheugend resultaat. Maar door het steeds groter wordend aandeel van deze sector kan men zich beginnen afvragen of de andere sectoren nog voldoende aan bod (kunnen) komen. Hierop zal verder in het rapport teruggekomen worden.

Ten gevolge de aanhoudende stijging van het aandeel activiteiten in de onderwijssector blijft het aandeel van de meeste andere categorieën afbrokkelen.

Proportioneel gezien kennen de op zich al kleinere sectoren politie en justitie (van 4,5% naar 2,2%) en welzijn (van 8,8% naar 5,9%) de sterkste terugval in vergelijking met het voorgaande jaar. Arbeid houdt vrij goed stand (van 4,7% naar 4,4%) en is niet langer de kleinste sector. De overheidssector daalt van 8,6% naar 7,2%. De vrijetijds- en cultuursector, vorig jaar een opvallende stijger, zakt van 9,5% naar 8,3%.
Buiten onderwijs is er nog één sector die een aandeel boven de 10% vertegenwoordigt: gezondheid. Toch kent ook deze een duidelijke teruggang: van 14,5% naar 11,9%. Vergeleken met het voorlaatste monitoringrapport kent de gezondheidssector bijna een halvering van zijn aandeel in Gingeractiviteiten (2de semester 1998: 19,6%). Dit zal allicht voor een stuk te wijten zijn aan het geringere aandeel van de CGG-preventiewerkers in de steeds groeiende registratorgroep. Intersectorale samenwerking tenslotte blijft op de tweede plaats staan met 15,9%. Ook hier is er sprake van een vrij sterke achteruitgang in aandeel tijdens de laatste registratieperiodes (1998: 26,1%; 1999: 18,0%).
Aangezien de hierboven aangehaalde percentages gebaseerd zijn op het totaal aantal geregistreerde activiteiten en dit totaal beduidend daalde in vergelijking met 1999, geldt dat op onderwijs na in alle sectoren het aantal activiteiten een aanzienlijk stuk lager ligt dan in 1999.

(zie grafiek B in bijlage - p. 73)

De activiteiten van lokale preventieactoren vinden in eerste instantie in de onderwijssector plaats (38,9%), op ruime afstand gevolgd door de sector vrijetijd en cultuur (20,1%) en intersectorale samenwerking (17,6%). Opvallend is dat het aandeel van de sector welzijn (9,8%) een stuk hoger ligt dan het algemeen gemiddelde (5,9%), evenals dat van politie en justitie (3,6% tegenover 2,2% algemeen). Anderzijds ligt het aandeel van de sector gezondheid (4,5%) beduidend lager dan het algemeen gemiddelde (11,9%). De sector arbeid komt nauwelijks aan bod (0,7%).

De regionale preventiewerkers voeren relatief veel activiteiten uit in het kader van een intersectorale samenwerking (26,8%). De sector onderwijs komt hier relatief minder aan bod (24,7%). De gezondheidssector wordt in 17,6% van de activiteiten unisectoraal bereikt. De andere sectoren komen uit op minder dan 10%. Opvallend hierin is de relatief sterkere vertegenwoordiging van de sectoren welzijn (8,2%) en arbeid (7,8%) en het geringere bereik van de vrijetijds- en cultuursector (4,7%).

De Vlaamse preventieactoren voeren ongeveer een derde van hun activiteiten uit binnen de sector onderwijs (33,7%). Een groot stuk hiervan komt op naam van twee Vlaamse instellingen die zich sterker op preventie binnen het onderwijs richten, met name Leefsleutels en De Sleutel-Preventie. Opvallend goed scoren de gezondheids-sector met 22,8% (algemeen: 11,9%) en de overheidssector met 14,7% (algemeen: 7,2%) van de geregistreerde activiteiten. De rest

zit onder de 10%. Opvallend zijn enerzijds het geringe aandeel van intersectorale samenwerking (8,8%) en welzijn (3,0%) en anderzijds het vrij sterke bereik van de sector arbeid (7,6%).

Het plaatje van de onderwijsregistratoren is vlug gemaakt: 91,8% van hun activiteiten vindt ook plaats binnen de onderwijssector. 5,5% van de activiteiten valt onder intersectorale samenwerking. De andere sectoren maken elk minder dan 1% van het totaal uit. Aangezien deze registratorgroep de enige is die niet structureel veranderde, is een vergelijking met vorig jaar mogelijk. Deze leert dat er zo goed als geen verschuivingen zijn. Ook vorig jaar maakte de eigen sector het gros van de activiteiten uit (89,7%). Het aandeel van intersectorale samenwerking was ongeveer even hoog (5,3%) en de kruimeltjes werden ook toen onder de andere sectoren verdeeld.

Bij 'intersectorale samenwerking' moet de registrator aangeven welke sectoren hieraan deelnemen. Als we de resultaten per sector bekijken, met uitzuivering van 'intersectorale samenwerking', krijgen we volgende verdeling.

(zie grafiek C in bijlage - p. 74)

Vergelijken we deze grafiek met grafiek 4, dan valt op dat -naast de twee nieuwe categorieën- vier sectoren nu een groter aandeel scoren. Dat zijn de sectoren welzijn, politie en justitie, overheid en welzijn. Hieruit kan worden afgeleid dat deze sectoren relatief sterker betrokken zijn bij intersectorale samenwerking. Dit zal later nader bekeken worden.

4.2. SOORT ACTIVITEITEN PER SECTOR

Algemeen maakt overleg 48,8% (n=2.612) uit van alle geregistreerde preventie-activiteiten. 36,0% van de activiteiten bestaat uit vorming (n=1.927). Consult/advies is goed voor 15,2% van de activiteiten (n=815). In vergelijking met het monitoringrapport van 1999 boet overleg alweer aan belang in. Over de laatste drie registratieperiodes bekeken, is het aandeel van overleg gedaald van 59,4% naar 48,8%. Dit gebeurde ten voordele van vormingsactiviteiten, die van 26,6% naar 36,0% stegen. Consult- en adviesactiviteiten bleven in die periode nagenoeg status quo.

(zie grafiek D in bijlage - pag. 74)

In 2000 maakte overleg het merendeel van de activiteiten uit in de sectoren overheid (60%) en gezondheid (68%). In vergelijking met vorig jaar is dat in de eerste sector een daling (1999: 69%), in de tweede een stijging (1999: 58%) van het aandeel. Andere opvallende 'dalers' voor overleg zijn de sectoren vrijetijd en cultuur (van 57% naar 49%) en welzijn (van 50% naar 43%). Anderzijds neemt het belang van overleg duidelijk toe in de sector arbeid (van 39% naar 49%). In intersectorale samenwerkingen maakt overleg nog steeds het gros van de activiteiten uit, maar ook hier is een duidelijke terugval merkbaar (van 79% naar 69%).

Vormingsactiviteiten nemen dus in belang toe. Toch vormen zij nog steeds enkel in de sector politie en justitie een meerderheid aan activiteiten (65%). In vergelijking met de tweede semester van 1998 steeg het aandeel van vormingsactiviteiten in deze sector van 23% naar 65%!
Ook in de meeste andere sectoren, net als in intersectorale samenwerking neemt het aandeel van vormingsactiviteiten toe. Enkel in de arbeids- (van 44% naar 29%) en gezondheidssector (van 28% naar 22%) ligt het aandeel in 2000 lager.

Consult/advies komt relatief meer voor in de sectoren overheid (26%), arbeid (22%) en onderwijs (18%). In vergelijking met vorig jaar is dit voor de twee eerstgenoemde sectoren een duidelijke stijging, voor laatstgenoemde slechts een geringe stijging. Opmerkelijk zijn de sterke stijging van consult/adviesactiviteiten in de intersectorale samenwerkingen (van 5% naar 11%) en de sterke daling in de sector politie en justitie (van 10% naar 3%).

4.3. VERDELING VAN DE DOELGROEPEN PER SECTOR

(zie grafiek E in bijlage - p. 75)

Ook dit jaar komt de grafiek van de per sector bereikte doelgroepen vrij goed overeen met die van de vorige registratieperiodes.

Algemeen genomen zijn intermediairen met 41,8% nog steeds veruit de belangrijkste doelgroep (1999: 42,4%) Ook per sector bekeken zien we dat intermediairen vrijwel overal aanzienlijk bereikt worden. In de sectoren welzijn en politie en justitie maken zij meer dan de helft uit.
Over alle sectoren heen worden cliëntsystemen in 2000 (28,7%) sterker bereikt dan in 1999 (22,6%). Zij komen het meest aan bod in de sectoren onderwijs, vrijetijd/ cultuur en politie en justitie.
Het bestuursniveau wordt in 2000 (15,3%) minder bereikt dan het jaar voordien (18,3%). Deze doelgroep wordt -niet onverwacht- zeer sterk bereikt in de overheidssector. Ook in de arbeidssector en intersectorale samenwerking komen zij proportioneel sterker aan bod.
Preventiewerkers tenslotte boeten licht in inzake proportioneel bereik. In 1999 maakten zij 16,8% van de bereikte doelgroepen uit, in 2000 is dat nog 14,1%. Zij komen sterker aan bod in de gezondheidssector evenals in de intersectorale samenwerkingen. Deze doelgroep wordt slechts marginaal bereikt in de sectoren arbeid, onderwijs en vrijetijd en cultuur.

Vergelijken we de huidige verdeling in de aparte sectoren met die van vorig jaar, dan valt op dat de verschuivingen meestal eerder gering zijn. De sector arbeid kent de geringste verschillen.
In de gezondheidssector worden intermediairen en het bestuursniveau dit jaar iets minder bereikt, terwijl het aandeel van de twee andere doelgroepen toeneemt. Dit zou kunnen samenhangen met de verschuiving van de activiteiten in die sector: minder overleg (sterker naar bestuursniveau gericht) en meer vorming (sterker naar cliëntsystemen gericht).
Inzake bereik per doelgroep valt in de sector onderwijs het (nog) geringere aandeel van het bestuursniveau en het (nog) groter aandeel van cliëntsystemen op. Het feit dat er minder met het bestuursniveau wordt gewerkt, kan te maken hebben met het feit dat de langdurige inspanningen om schooldirecties te overtuigen van het nut van drugpreventie op school zijn vruchten begint af te werpen. Hierdoor kunnen preventieactoren zich meer richten op het uitvoeren van drugpreventie aan de basis (leerlingen, ouders, ...). Ook de samenstelling van de groep registratoren speelt een rol. Het feit dat een aantal intermediairen binnen het onderwijs (i.c. de CLB's uit het vrije onderwijs) participeren aan de registratie, zal een stuk verklaring bieden voor het grotere bereik van cliëntsystemen. Voorts blijken lokale preventiewerkers, een groep die de afgelopen twee jaar uitbreiding kende, zich in de sector onderwijs relatief sterker te richten naar cliëntsystemen.
In de sector overheid doen zich twee sterke verschuivingen voor. Het bestuursniveau troont nu nog sterker boven de andere doelgroepen uit. Dit gebeurt volledig ten koste van de doelgroep preventiewerkers. Dit kan te maken hebben met de mate waarin preventiewerkers exclusief worden bereikt (zie noot onderaan).
In de sector politie/justitie worden de preventiewerkers en intermediairen nu veel sterker bereikt en het bestuursniveau en cliëntsystemen een stuk minder.
In de welzijnssector zijn de verschuivingen gering. Intermediairen worden iets meer bereikt en het bestuursniveau iets minder.

Intersectorale samenwerking kent ook eerder geringe verschuivingen.

Sectoren waar het meest met 'exclusieve' groepen van professionele preventiewerkers wordt gewerkt, zijn gezondheid, overheid en welzijn. Ook in de intersectorale samenwerkingen vormen preventiewerkers een relatief belangrijke doelgroep. In de andere sectoren worden minder vaak exclusief preventiewerkers bereikt.

Noot : het aandeel activiteiten waarin preventiewerkers als doelgroep bereikt werden, ligt in werkelijkheid hoger, aangezien zij enkel als preventiewerkers benoemd worden als de activiteit enkel voor hen bedoeld is en de doelgroep dan ook uitsluitend uit preventiewerkers bestaat. Van zodra er naast preventiewerkers een andere doelgroep vertegenwoordigd is, worden de preventiewerkers als doelgroep 'intermediairen' geregistreerd.

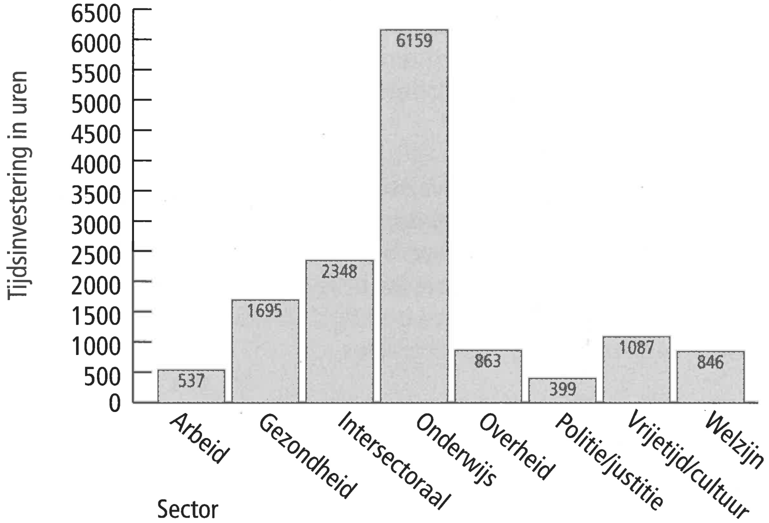
4.4. VERDELING PER REGISTRATORGROEP

(zie tabel F in bijlage - p. 75)

Preventiewerkers en intermediairen worden vooral door lokale en regionale preventieactoren bereikt. Dit is minder het geval bij de Vlaamse preventieactoren en onderwijsmedewerkers. Cliëntsystemen worden zeer sterk bereikt door de onderwijsmedewerkers en nauwelijks door de regionale actoren. Dit laatste is niet verwonderlijk aangezien dit niet (prioritair) in de beleidsvisie van het CGG-preventiewerk en de provinciale preventiecoördinatoren vervat zit. Vertegenwoordigers van het bestuursniveau tenslotte worden sterker door de Vlaamse actoren bereikt. Ook dit ligt in de lijn van de verwachtingen, aangezien VAD een groot aandeel heeft in de activiteiten van deze registratorgroep en als Vlaamse koepelorganisatie vaker in overleg treedt met deze doelgroep.

Door de veranderde indeling van de registratorgroepen zijn deze gegevens voor drie van de vier nieuwe registratorgroepen niet vergelijkbaar met de vorgaande registratieperiode. Enkel de onderwijsmedewerkers zijn qua samenstelling zo goed als onveranderd gebleven en kunnen vergeleken worden. Deze vergelijking toont aan dat cliëntsystemen, toen al de belangrijkste doelgroep, nog aan belang heeft gewonnen. In 1999 gingen 45,9% van de activiteiten van de onderwijsmedewerkers uit naar cliëntsystemen, in 2000 was dat 51,9%. Ook de intermediairen wonnen aan belang: van 28,0% naar 33,1%. Het bestuursniveau ziet zijn aandeel zowat gehalveerd: van 17,2% naar 9,0%. Preventiewerkers tenslotte vertegenwoordigen nog slechts 5,9% van het totaal, terwijl dit in 1999 9,0% was. Er moet wel rekening worden gehouden met het feit dat preventiewerkers ook als intermediairen kunnen worden geregistreerd (zie noot bovenaan). Intermediairen en preventiewerkers waren in 2000 samen goed voor 39,0%, wat proportioneel iets meer is dan in 1999 (37,0%).

4.5. TIJDSINVESTERING VAN DE GEREGISTREERDE ACTIVITEITEN

Grafiek 3: Tijdsinvestering in uren per sector

Algemeen kan worden gesteld dat de tijdsinvestering in de meeste sectoren gevoelig daalt. Dit hangt alleszins samen met het geringere aantal geregistreerde activiteiten, maar ook voor een stukje met de daling van de gemiddelde tijdsinvestering per activiteit (van 2 uur en 47 minuten in 1999 naar 2 uur en 36 minuten in 2000).
Onderwijs, voorheen reeds duidelijk de meest bereikte sector, steekt nu nog meer boven de andere sectoren uit. De totale tijdsinvestering van 6.159 uur betekent zelfs een toename van maar liefst 28,2% (1999: 4.806 uur). Gemeten op de totale tijdsinvestering maakt onderwijs nu 44,2% uit, wat even hoog is als het aandeel activiteiten van de onderwijssector. Vorig jaar maakte de totale tijdsinvestering van de onderwijssector 27,5% uit. Dit betekent dat niet alleen het aantal activiteiten toenam, maar ook de gemiddelde duur van de activiteiten in de onderwijssector.
Intersectorale samenwerking staat met 2.348 uur nu op de tweede plaats voor wat betreft tijdsinvestering. Toch is dat een teruggang met 19,0% in vergelijking met de tijdsinvestering van vorig jaar.
Aan de gezondheidssector werden in totaal voor 1.695 uur activiteiten besteed. Dat is een forse terugval (-43,2%). Deze is nog sterker dan de achteruitgang van het aantal activiteiten in deze sector (-29,9%). Hier geldt dus het omgekeerde dan in de onderwijssector. Niet enkel het aantal activiteiten in deze sector daalt sterk, ook de gemiddelde duur van die activiteiten neemt af.
Ook de andere sectoren, waarin algemeen minder tijd wordt geïnvesteerd, delen in de brokken en verliezen in vergelijking met 1999 tussen 31,3% en 62,3% van hun tijdsinvestering. De sectoren welzijn (-51,4%) en politie en justi-

tie (-62,3%) zien hun aandeel zelfs meer dan gehalveerd worden.

60,2% van de activiteiten duurt twee uur of minder. Gemiddeld duurt een geregistreerde activiteit 2 uur en 36 minuten.

(zie grafiek G in bijlage - p. 76)

Net zoals vorig jaar heeft overleg de bovenhand in de sectoren gezondheid (1.223 uur), overheid (525 uur) en in intersectoraal overleg (1.455 uur). Als we niet enkel het aandeel maar ook het aantal uren per sector beschouwen, merken we dat de sector onderwijs nipt het meest tijd investeert in overlegactiviteiten (1.479 uur). In de sector welzijn is het aandeel overlegactiviteiten relatief sterk gedaald. Een overlegactiviteit duurde in 2000 gemiddeld 2 uur en 10 minuten.

In de sectoren onderwijs (4.231 uur), vrijetijd en cultuur (613 uur), welzijn (528 uur) en politie en justitie (309 uur) beslaat het merendeel van de tijdsinvestering vorming. Op aantal beoordeeld zijn vormingsactiviteiten ook in intersectorale samenwerking van belang (669 uur). Een vormingsactiviteit duurde in 2000 gemiddeld 3 uur en 41 minuten, wat 29 minuten minder is dan in 1999.

Consult/advies blijft het kleinere broertje, wat niet verwonderlijk is aangezien deze activiteiten vaak ad hoc en/of via de telefoon plaatsvinden. Enkel in de sector onderwijs is de tijdsinvestering van een redelijke grootte-orde (450 uur). Een activiteit rond consult/advies duurt gemiddeld 1 uur en 26 minuten, wat 22 minuten minder is dan in 1999.

Wanneer we voor de gemiddelde duur per activiteitsoort een onderscheid maken tussen de vier groepen van registratoren, blijkt dat:

- vormingsactiviteiten in elke registratorgroep gemiddeld het meeste tijd in beslag neemt, maar in deze wel duidelijk hoger scoort in de groep Vlaamse preventieactoren (4 uur en 23 minuten) en duidelijk minder in de groep onderwijsmedewerker (2 uur en 24 minuten);
- overlegactiviteiten gemiddeld het langst duren bij regionale preventieactoren (2 uur en 40 minuten) en het kortst bij de registratoren uit het onderwijs (1 uur en 35 minuten);
- consult/advies bij drie van de vier registratorgroepen het minste tijd in beslag neemt, maar niet bij de lokale actoren waar gemiddeld iets meer tijd wordt besteed aan deze activiteiten (1 uur en 59 minuten) dan aan overlegactiviteiten (1 uur en 55 minuten). Regionale actoren besteden gemiddeld het meeste tijd aan consult/advies (2 uur en 14 minuten), onderwijsmedewerkers het minste tijd (50 minuten).

Opgelet: de gemiddelde tijdsduur die de onderwijsmedewerkers in hun activiteiten steken (1 uur en 34 minuten) mag niet verward worden met de gemiddelde tijdsduur van de activiteiten in de sector onderwijs (2 uur en 36 minuten).

5. OPSPLITSING VAN DE SECTOREN

5.1. SECTOR ARBEID

- **236 activiteiten**
- **536,5 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 16 minuten**
- **minimum 15 minuten, maximum 8 uur**
- **51 consult/adviesactiviteiten (65,3 uur; gemiddeld 1 uur en 17 minuten)**
- **116 overlegactiviteiten (220,3 uur; gemiddeld 1 uur en 54 minuten)**
- **69 vormingsactiviteiten (250,9 uur, gemiddeld 3 uur en 38 minuten)**

5.1.1. Detailsector

Bijna even veel activiteiten in deze sector zijn gericht naar repectievelijk overheidsorganisaties (n=108; 45,8%) en de private arbeidssector (n=107; 45,3%). Slechts 21 activiteiten (8,9%) vonden plaats in meerdere bedrijven. Vorig jaar lag dat aandeel nog op 28,6%. Als we deze laatste verder uitsplitsen, zien we dat overheidsorganisaties 11 keer betrokken werden, particuliere social profitorganisaties 9 keer en particuliere profitorganisaties 8 keer.
Overheidsorganisaties namen dus in totaal deel aan 118 activiteiten, private arbeidsorganisaties aan 126 activiteiten.

In vergelijking met de vorige monitoringrapporten kan worden vastgesteld dat:
- het vorig jaar voor het eerst vastgestelde evenwicht tussen de activiteiten naar respectievelijk de overheids- en de particuliere sector goed standhoudt.
- de daling van het aandeel activiteiten naar meerdere organisaties zich vortzet. Terwijl in het tweede semester van 1998 nog bijna de helft van de activiteiten naar meerdere organisaties uitgevoerd werd, daalde dat vorig jaar naar ruim een kwart en dit jaar naar nog geen tiende van de activiteiten.

5.1.2. Doelgroepen

Bijna de helft van de activiteiten (45,6%) in de sector arbeid is gericht naar intermediairen. Iets meer dan een kwart (27,4%) gaat naar vertegenwoordigers van het bestuursniveau. Iets minder dan een kwart (22,8%) is voor cliëntsystemen bestemd. Preventiewerkers tenslotte worden in amper 4,2% van de activiteiten bereikt. Dit laatste valt des te meer op omdat er zich over de laatste drie rapporten heen een continue daling voordeed: van 12,3% in 1998 (2^{e} semester) naar 4,2% in 2000.

In totaal werden 14 activiteiten uitgevoerd naar meerdere doelgroepen tegelijk.

5.1.3. Types

Nog steeds wordt het gros van de preventieactiviteiten uitgevoerd in grotere bedrijven. 140 geregistreerde activiteiten vermelden bedrijven met meer dan 200 personeelsleden. Zoals in de vorige rapporten reeds aangegeven, is dit te wijten aan de aanwezigheid van personeel dat zich binnen het bedrijf specifiek met preventie kan bezighouden. Deze bedrijven zijn sterker vragende partij. Opvallend is ook dat kleinere bedrijven, met minder dan 50 personeelsleden, in 2000 minder goed bereikt worden dan in 1999. In 1999 vonden 38 activiteiten plaats waarop deze organisaties aanwezig waren, in 2000 nog slechts 21. Organisaties met een personeelsbestand tussen 50 en 200 personeelsleden worden nog steeds nauwelijks bereikt. In 2000 werden deze in 11 activiteiten betrokken: 9 maal was dit met overheidsorganisaties, 2 maal met private ondernemingen.

5.1.4. Activiteiten

Activiteit	N	%
Consult/advies	51	21,6%
Overleg	116	49,2%
Vorming	69	29,2%
TOTAAL	236	

Tabel 1 : Aantal activiteiten en percentueel aandeel per soort activiteit

Bekijken we de soort activiteit, dan blijkt dat overleg ongeveer de helft van de activiteiten in de arbeidssector uitmaakt (49,2%). Dat is een opmerkelijke stijging in vergelijking met vorig jaar (38,8%). De proportionele stijging van overlegactiviteiten gaat volledig ten koste van het aandeel vorming, dat van 44,2% naar 29.2% tuimelt. Het aandeel van consult/advies stijgt van 17,0% naar 21,6%.

Als we bekijken welk soort activiteiten naar welk soort bedrijven werd uitgevoerd, krijgen we volgend overzicht:

	Meerdere	Overheid (zonder onderscheid)	Privaat	TOTAAL
Consult/advies	3	25	23	51
Vorming	9	17	43	69
Overleg	9	66	41	116
TOTAAL	21	108	107	236

Tabel 2 : Aantal activiteiten per soort per type organisatie

Overleg komt het sterkst tot uiting in overheidsorganisaties. Vormingsactiviteiten daarentegen, en dat is een ommekeer in vergelijking met vorig jaar, worden duidelijk meer in privéorganisaties uitgevoerd. Consult/advies kent een vrij gelijke verdeling tussen privé en overheid.
Opmerkelijk is dat de categorie 'meerdere', vorig jaar goed voor meer dan een kwart van het totaal, nu nog amper gescoord wordt.

5.1.5. Detailactiviteit

Consult/adviesactiviteiten gaan vooral om consulting (n=20), consultatie (n=16) en adviesgesprek (n=14).
Overleg blijkt in ruim de helft van de gevallen te gaan over projectbegeleiding (n=60). Voorbereiding ligt als tweede meest gekozen detailactiviteit al op een grote afstand (n=12). Werkgroepparticipatie boet sterk aan belang in. In 1999 was deze activiteit nog goed voor bijna een derde van de overlegactiviteiten, nu vertegenwoordigt ze net geen tien percent (n=11).
Vorming behelst voor het grootste stuk activiteiten over attitude en informatie (n=50). Een andere detailactiviteit die bij vorming hoger scoort is informatieoverdracht (n=14).

5.2. SECTOR POLITIE/JUSTITIE

- **117 activiteiten**
- **399,3 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 3 uur en 25 minuten**
- **minimum 30 minuten, maximum 8 uur en 20 minuten**
- **4 consult/adviesactiviteiten (8,1 uur; gemiddeld 2 uur en 1 minuut)**
- **37 overlegactiviteiten (82,3 uur; gemiddeld 2 uur en 13 minuten)**
- **76 vormingsactiviteiten (308,9 uur; 4 uur en 4 minuten)**

5.2.1. Detailsector

Wat de detailsectoren betreft, lijken politionele diensten en gevangenissen haasje over te spelen: in het 2^{e} semester van 1998 waren eerstgenoemden belangrijker, vorig jaar was het andersom en in 2000 komen politionele diensten (n=44; 37,6%) terug voor gevangenissen (n=36; 30,8%). Opmerkelijk -zelfs in het licht van de algemeen sterke teruggang van de sector- is de terugval van de gevangenissen. Zij vallen van 115 activiteiten in 1999 terug naar 36 in 2000 (-68,7%).
Voorts kregen 27 activiteiten (23,1%) 'andere' als detailsector opgeplakt (zonder verdere specificaties). 6 activiteiten (5,1%) vermeldden 'rechtbank' als detailsector, wat ook een sterke terugval is (1999: 12,8%). De andere categorieën komen nog minder voor.

5.2.2. Doelgroepen

Als doelgroep worden intermediairen veruit het meest bereikt (n=65; 53,7%). Cliëntsystemen (n=35; 28,9%) komen ook duidelijker uit de verf. De preventiewerkers zijn goed voor 13,2%, wat een lichte stijging is (1999: 10,3%). Het bestuursniveau tenslotte is in amper 4,1% de doelgroep. Dit is een halvering van het aandeel van 1999.

5.2.3. Activiteiten en detailactiviteiten

De vormingsactiviteiten slaan vaker op attitude/informatie (n=27; 33,8%). Ook vaardigheden (n=20; 25,0%) en informatieoverdracht (n=20; 25,0%) komen vaker voor dan de andere detailactiviteiten.
Wat overlegactiviteiten betreft, komt uitwisseling/afstemming sterker als detailactiviteit aan bod (n=17; 31,5%). Voorbereiding (n=10; 18,5%) en werkgroepparticipatie (n=8; 14,8%) komen iets vaker voor dan de overige categorieën.
Consult- en adviesactiviteiten komen nauwelijks nog voor (n=4). Voor de 'detailisten' onder ons: het gaat om 2 adviesgesprekken en telkens 1 consultatie- en consultingactiviteit.

5.3. SECTOR ONDERWIJS

- **2.365 activiteiten**
- **6.159 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 36 minuten**
- **minimum 5 minuten, maximum 33 uur en 20 minuten**[1]
- **434 consult/adviesactiviteiten (449,8 uur; gemiddeld 1 uur en 2 minuten)**
- **844 overlegactiviteiten (1.479,1 uur; gemiddeld 1 uur en 45 minuten)**
- **1.087 vormingsactiviteiten (4.230,5 uur; gemiddeld 3 uur en 53 minuten)**

5.3.1. Detailsector

	Aantal	%
Basisonderwijs	430	17,4%
Secundair onderwijs	1.758	71,0%
Hoger onderwijs	102	4,1%
Koepels	20	0,8%
Ouderverenigingen	14	0,6%
CLB	98	4,0%
Andere	53	2,1%
(Meerdere)	(83)	
TOTAAL	2.475[2]	100%

Tabel 3: Aantal en percentueel aandeel van de activiteiten in het onderwijs

Nog steeds steekt het secundair onderwijs met een aandeel van 71,0% ver boven de andere detailsectoren uit. Op ruime afstand volgt het basisonderwijs als tweede belangrijkste detailsector met een bereik in ongeveer een zesde van het aantal activiteiten (17,4%). Twee categorieën scoren nog in de buurt van de 5%: hoger onderwijs (4,1%) en CLB (4,0%). De andere categorieën zijn marginaal vertegenwoordigd.

[1] Het gaat hier om een meerdaagse activiteit die als één activiteit werd geregistreerd.

[2] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector onderwijs. Dit komt omdat men onder detailsector de optie 'meedere' kan kiezen. Dan dienen al de daaronder ressorterende detailsectoren vermeld te worden. Zodoende maken 83 activiteiten melding van meer dan één detailsector en ligt het totaal in de tabel (n=2475) hoger dan het aantal activiteiten (n=2365).

In vergelijking met het vorige monitoringrapport zijn er eerder kleine verschuivingen. Grote slokop secundair onderwijs is nog iets gulziger geworden (1999: 69,5%). Het basisonderwijs consolideert zijn aandeel. Van de kleinere detailsectoren kent hoger onderwijs een beperkte groei (van 3,3% naar 4,1%) en ouderverenigingen helaas alweer een daling (van 1,4% naar amper 0,6%).

Later worden de grootste detailsectoren secundair onderwijs en basisonderwijs verder toegelicht, maar laten we eerst even stilstaan bij twee kleinere detailsectoren, met name het hoger onderwijs en de ouderverenigingen.
Nadat in het vorige monitoringrapport een lans werd gebroken voor meer aandacht voor het hoger onderwijs[3], tonen de cijfers van 2000 hierin een -zij het in omvang geringe- gunstige tendens. Het aandeel is licht gestegen. De stijging komt sterker tot uiting in het aantal uitgevoerde activiteiten: van 69 in 1999 naar 102 in 2000. Bekijken we de uitgevoerde activiteiten nader, dan blijken vooral het hoger onderwijs van het korte type (n=58) en het universitair onderwijs (n=31) bereikt te worden. Voorts ligt het accent duidelijk op vorming: 72 van de 102 activiteiten situeerden zich rond vorming. Deze richtten zich zo goed als uitsluitend naar twee doelgroepen: cliëntsystemen werden 34 keer bereikt, intermediairen 43 keer. Bekijken we de lokaties, dan speelt de centrumfunctie van sommige steden op het vlak van hoger onderwijs duidelijk een rol. Antwerpen en Leuven scoren het best, ook Gent en Kortrijk komen iets meer uit de verf.
Wat de ouderverenigingen betreft, bieden de Gingerresultaten van 2000 een minder hoopgevend beeld. Amper 14 activiteiten werden geregistreerd onder de detailsector 'ouderverenigingen'. Aangezien dit een verbazend laag aantal is, werd een bijkomende analyse van de gegevens uitgevoerd. Op basis daarvan konden we nog 49 activiteiten toevoegen. Dat maakt een totaal van 63 activiteiten op jaarbasis. Ook dat is niet echt een sprekend aantal. Nochtans zijn er in Vlaanderen heel wat ouderverenigingen actief. Bekijken we enkel de bij één van de drie koepels VCOV, ROGO en KOOGO aangesloten ouderverenigingen, dan tellen we er al ongeveer 2100[4]. In werkelijkheid zullen het er dus nog meer zijn. Gezien de algemeen heersende en sinds de heisa rond de op til zijnde verandering van de drugwetgeving nog toegenomen vragen en ongerustheden bij sommige ouders, is dit een groep die in de toekomst best wel meer aandacht verdient.

---

[3] Rosiers, J.: Monitoring van activiteiten. Rapport 1999. VAD (2000), p. 30.
[4] Bron: per e-mail doorgegeven antwoorden van de koepels VCOV, ROGO en KOOGO.

5.3.2. Doelgroepen

	Aantal	% op totaal	% op aantal
Activiteiten			
Bestuursniveau	246	9,6%	10,4%
Cliëntsysteem	1140	44,7%	48,2%
Intermediairen	1061	41,6%	44,9%
Preventiewerkers	103	4,0%	4,4%
TOTAAL	2550	100%	

Tabel 4: Aantal activiteiten, aandeel en participatiegraad per doelgroep

Zoals te verwachten, zijn intermediairen en cliëntsystemen de sterkst vertegenwoordigde doelgroepen. Elk van hen is in bijna de helft van de activiteiten betrokken. Een verandering in vergelijking met de vorige periode is dat cliëntsystemen nu het meest bereikt worden. In 1999 maakten zij 39,1% van het totaal uit, nu is dat 44,7%. Een analyse van de activiteiten met cliëntsystemen binnen de onderwijssector leert dat het vooral om activiteiten met leerlingen gaat. Een groot deel daarvan gebeurt in de klas (n=497). Vooral Vlaamse preventieactoren (het gaat vooral om activiteiten van De Sleutel) maar ook onderwijsmedewerkers en lokale preventieactoren zijn hierin actief. Andere relatief meer scorende activiteiten met cliëntsystemen zijn advies- en begeleidingsgesprekken met leerlingen (n=184). Deze worden quasi uitsluitend door CLB-medewerkers geregistreerd. Leerlingen nemen als doelgroep dus aan heel wat preventieactiviteiten deel.
Het aandeel van de intermediairen en preventiewerkers is nagenoeg hetzelfde gebleven, dat van het bestuursniveau daalt tot net onder de 10% (1999: 13,2%).

5.3.3. Types

In het basisonderwijs werden 402 activiteiten geregistreerd. Het overgrote deel richtte zich tot het lager onderwijs (n=377; 93,8%). Dat is een duidelijke stijging in vergelijking met 1999 (83,1%). Het kleuteronderwijs boet licht in: in 2000 werden daar 28 activiteiten (7,0%) uitgevoerd, in 1999 waren dat er 33 (9,3%). Het BLO tenslotte scoorde in 2000 eveneens 28 activiteiten (7,0%), wat grosso modo een status quo betekent (in 1999 respectievelijk 27 activiteiten en 7,6%).

(zie grafiek H in bijlage - p. 76)

Voor de activiteiten in het secundair onderwijs ziet de verdeling van activiteiten over de diverse onderwijsvormen er als volgt uit :

TSO (938 activiteiten) en ASO (931 activiteiten) blijven de meest bereikte onderwijsvormen. BSO blijft de derde sterker bereikte onderwijsvorm met 766 activiteiten. De kleinere onderwijsvormen BuSO, Deeltijds Onderwijs (DBSO) en KSO scoren respectievelijk 259, 192 en 138 activiteiten.
Vergelijken we het aandeel van de onderwijsvormen met dat van het voorgaande jaar, dan blijkt dat de verhoudingen algemeen gezien gerespecteerd blijven. Enig 'groter' verschil is de stijging van BuSO van 6% naar 8%. Het BuSO-aandeel lag in de 2e semester van 1998 nog op 2%. De drie kleinere onderwijsvormen zijn nu goed voor 18%, wat een stabilisering is na de stijging van voorheen.
Gerelateerd aan het aantal onderwijsinstellingen per onderwijsvorm[5] lijkt het erop dat de (lichte) ondervertegenwoordiging van BSO nog steeds aanwezig is, ondanks de specifieke aandacht die zij verdienen. Maar als we de verdeling van de preventieactiviteiten naar cliëntsystemen (vnl. leerlingen) bekijken per onderwijsvorm en die vergelijken met de verdeling van de leerlingenpopulatie in Vlaanderen, krijgen we een iets andere kijk op de zaak.

(zie grafieken I en J in bijlage - p. 77)

Uit de vergelijking van beide grafieken blijkt dat cliëntsystemen uit bepaalde onderwijsvormen toch eerder de nodige aandacht krijgen die ze verdienen. Cliëntsystemen uit het ASO worden relatief minder bereikt. TSO, BSO en KSO worden min of meer 'representatief' bereikt. BuSO en het Deeltijds Onderwijs worden in verhouding met hun reële aantal leerlingen sterker bereikt.
Als we de resultaten van het VAD-syntheserapport van de leerlingenbevraging bekijken, dan blijkt dat ASO-leerlingen algemeen een minder uitgesproken middelengebruik kennen. BSO en vooral KSO en Deeltijds Onderwijs laten een sterker gebruikspatroon optekenen[6]. De resultaten voor het BuSO geven aan dat er in deze ondewijsvorm niet meer gebruikers zijn, maar wel dat de gebruiksfrequentie een flink stuk hoger ligt[7]. Als we ons op deze beide bronnen baseren, lijkt de relatieve oververtegenwoordiging van de cliëntsystemen in de laatste twee onderwijsvormen te verantwoorden. Zij behoeven omwille van specifieke risico's misschien meer aandacht. De hoger aangehaalde ondervertegenwoordiging van BSO-leerlingen wordt in deze vergelijking teniet gedaan. Zij komen evenwaardig aan bod, wat al een geruststellender gegeven is. De relatieve ondervertegenwoordiging van ASO zou op basis van de resultaten van de leerlingenbevraging ook te verantwoorden zijn.

---

[5] ASO:27%, TSO 30%, BSO 30%, BuSO: 7%, KSO: 3%, DBSO: 3%.
[6] Kinable, H : Bevraging van Vlaamse leerlingen in het kader van een drugbeleid op school. VAD (2000)
[7] Bron: VAD-leerlingenbevraging BuSO 2000.

5.3.4. Activiteiten

Vorming is met 1087 eenheden (46,0%) de meest voorkomende activiteit. Dit is voor de tweede maal op rij een lichte stijging (2^{e} sem 1998: 36,6%; 1999: 42,1%). Overleg blijft met 844 activiteiten (35,7%) op de tweede plaats, maar kent alweer een daling van het aandeel (2^{e} sem 1998: 46,3%; 1999: 41,0%). Consult/advies tenslotte vertegenwoordigt met 434 activiteiten 18,4% van alle activiteiten in de sector onderwijs, wat een lichte stijging is in vergelijking met de twee voorgaande periodes en vrij hoog in vergelijking met het algemene aandeel (15,2%).

5.3.5. Detailactiviteiten

Vormingsactiviteiten behelsden vooral attitude/informatie (n=600) en informatie-overdracht (n=516). Vaardigheden (training) werden 267 keer geregistreerd. De andere detailsectoren komen opvallend minder aan bod.
Overleg heeft in de eerste plaats betrekking op uitwisseling/afstemming (n=264) en werkgroepparticipatie (n=245). Deze laatste kent een duidelijke stijging van het aandeel: 23,0% in 1999 tegenover 29,0% in 2000. Andere vaker voorkomende detailactiviteiten zijn voorbereiding (n=125), projectbegeleiding (n=90) en concept/materiaalontwikkeling (n=86).
De helft van de consult/adviesactiviteiten bestaat uit consultatie (n=218). Andere detailactiviteiten die vaker voorkomen, zijn adviesgesprek (n=80) en consulting (n=64).

5.4. SECTOR VRIJETIJD EN CULTUUR

- **447 activiteiten**
- **1.086,5 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 26 minuten**
- **minimum 15 minuten, maximum 10 uur en 20 minuten**[8]
- **38 consult/adviesactiviteiten (69,2 uur; gemiddeld 1 uur en 49 minuten)**
- **220 overlegactiviteiten (404,4 uur; gemiddeld 1 uur en 50 minuten)**
- **189 vormingsactiviteiten (612,9 uur; gemiddeld 3 uur en 15 minuten)**

5.4.1. Detailsector

	Aantal	%
Jeugdwerk	148	33,1%
Ongebonden jongeren	112	25,1%
Socio-cultureel werk	46	10,3%
Sport	47	10,5%
Koepels	3	0,7%
Andere	80	17,9%
Meerdere	11	2,5%
TOTAAL	447	100,0%

Tabel 5: Activiteiten per detailsector

Ondanks zijn proportionele teruggang (1999: 40,9%) blijft het jeugdwerk met 33,1% de grootste detailsector. Opmerkelijk is de vooruitgang van de categorie 'ongebonden jongeren'. In 1999 maakten zij 16,8% uit van alle bereikte detailsectoren, in 2000 is dat al 25,1%. Tegen de algemene trend in, kennen zij zelfs een hoger aantal activiteiten: van 100 in 1999 naar 112 in 2000. Met 105 activiteiten worden ongebonden jongeren zo goed als uitsluitend door het lokale preventiewerk bereikt. Het socio-cultureel werk kent een proportionele teruggang. Zij zakken van 16,8% naar 10,3%. De vorig jaar quasi uit het niets opgedoken detailsector sport blijft zich rond de 10% handhaven.
Opmerkelijk is de relatieve stijging van de categorie 'andere'. Zij maakten in 2000 ruim een zesde van alle activiteiten binnen de sector vrijetijd en cultuur uit. Een verdere analyse van deze categorie leert dat vooral horecaprojecten (n=27) en activiteiten naar zowel ongebonden als gebonden jongeren (n=24)

[8] Het gaat hier om een meerdaagse activiteit die als één activiteit werd geregistreerd.

onder deze restcategorie worden geplaatst. Voor de tweede is dat methodologisch eerder te rechtvaardigen, al geniet de keuze voor detailsector 'meerdere' en de daaraan gekoppelde type-specificatie de voorkeur. Voor de horecaprojecten ligt het moeilijker. Activiteiten binnen of met de horecasector kunnen in principe onder detailsector 'Ongebonden jongeren' en type 'S: horeca' geregistreerd worden, maar als er volwassenen bereikt worden binnen de horeca is dat uiteraard niet de geknipte combinatie. Vandaar dat in het kader van de verdere evolutie van Ginger verfijning nodig is.

5.4.2. Doelgroepen

	Aantal	%
Bestuursniveau	33	6,9%
Cliëntsysteem	188	39,5%
Intermediairen	231	48,5%
Preventiewerkers	24	5,0%
TOTAAL	476[9]	100%

Tabel 6: Activiteiten per doelgroep

Intermediairen worden nog steeds in bijna de helft van de activiteiten bereikt (48,5%). De doelgroep cliëntsysteem kent voor de tweede opeenvolgende keer een stijging van het aandeel, van 26,4% eind 1998 over 34,1% in 1999 naar 39,5% in 2000. Het groeiende belang van de ongebonden jongeren zal hierin zeker een rol spelen. Het overgrote deel van activiteiten waarin cliëntsystemen bereikt worden, wordt door lokale preventiewerkers uitgevoerd. Zij bereikten deze doelgroep in 164 activiteiten.
Vertegenwoordigers van het bestuursniveau en preventiewerkers worden duidelijk minder vaak betrokken. Voor beide categorieën is het aandeel in vergelijking met het voorgaande jaar geslonken. Voor preventiewerkers valt dit nog mee (van 6,9% naar 5,0%), voor het bestuursniveau is de achteruitgang fors (van 11,6% naar 6,9%).

5.4.3. Types

Binnen het jeugdwerk worden vooral jeugdverenigingen en –bewegingen (n=62), het jeugdhuiswerk (n=47), jeugddiensten (n=33) en jeugdverenigingen

[9] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector vrijetijd en cultuur. Dit komt omdat men per activiteit meerdere doelgroepen kan aanduiden.

met kansarmen en maatschappelijke achtergestelden (JKMA) (n=32) bereikt.
Van de 112 activiteiten naar ongebonden jongeren kregen maar liefst 103 activiteiten 'andere' als type vermeld. Een verdere analyse van deze leert dat een aantal omschrijvingen vaker voorkomen. Zo werd 46 keer 'activiteit met ongebonden jongeren' geregistreerd, 14 keer het maken van een film met jongeren, 12 keer een internationaal jongerenproject en 10 keer 'aanspreekpunt voor jongeren'.
In de detailsector sport werd vooral gewerkt met sportverenigingen (n=33).
In het socio-cultureel werk tenslotte kwamen activiteiten voor socio-culturele verenigingen (n=14) en migrantenorganisaties (n=14) het vaakst aan bod.

5.4.4. Activiteiten

	Aantal	%
Consult/advies	38	8,5%
Overleg	220	49,2%
Vorming	189	42,3%
TOTAAL	447	100%

Tabel 7: Aantal en aandeel per activiteitensoort

Overleg en vorming zijn nog steeds de grootste activiteiten, maar de kloof tussen beide verkleint. Daar waar overleg in 1999 nog 57,1% van de activiteiten uitmaakte, is dat nu net iets minder dan de helft. Anderzijds stijgt het aandeel van overleg van 34,8% naar 42,3%. Consult/advies zag het voorgaande jaar zijn aandeel sterk slinken, maar behoud nu zijn aandeel.

5.4.5. Detailactiviteiten

De meest voorkomende detailactiviteit bij overleg was concept- en materiaalontwikkeling (n=70), gevolgd door uitwisseling/afstemming (n=43), introductie/ kennismaking (n=34), evaluatie (n=27), projectbegeleiding (n=25) en voorbereiding (n=24).
Vormingsactiviteiten gingen vaker over attitude/informatie (n=98) en vaardigheden (training) (n=76). Opmerkelijk is de forse terugval van informatieoverdracht. Daar waar deze detailactiviteit in 1999 nog 85 keer voorkwam, was dat in 2000 nog maar 44 keer.
Consult/advies omvatte adviesgesprekken (n=13), consultatie (n=12) en consulting (n=7).

5.5. SECTOR WELZIJN

- **316 activiteiten**
- **846,4 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 41 minuten**
- **minimum 15 minuten, maximum 7 uur en 30 minuten**
- **34 consult/adviesactiviteiten (64,4 uur; gemiddeld 1 uur en 53 minuten)**
- **136 overlegactiviteiten (253,6 uur; gemiddeld 1 uur en 52 minuten)**
- **146 vormingsactiviteiten (528,4 uur; gemiddeld 3 uur en 37 minuten)**

5.5.1. Detailsector

	Aantal	%
Andere	155	43,2%
CAW	38	10,6%
CBJ	5	1,4%
JAC	34	9,5%
Justitieel welzijnswerk	3	0,8%
Koepels	13	3,6%
OCMW	68	18,9%
Voorzieningen Bijzondere Jeugdzorg	43	12,0%
(Meerdere)	(37)	
TOTAAL	359[10]	100%

Tabel 8: Aantal en aandeel per detailsector

De categorie 'andere' is net als in de vorige registratieperiodes de meest gekozen categorie van de detailsectoren. In 2000 werd maar liefst 43,2% van de activiteiten bij deze categorie ingedeeld. Een grondigere analyse van deze categorie leert dat in meer dan de helft van de gevallen geen verdere specificaties worden aangebracht. Onder de wel gespecifieerde activiteiten komt het straathoekwerk dit jaar nog slechts 7 keer expliciet voor (vorig jaar 40 keer). Andere opgesomde werksoorten zijn thuiszorg (n=7), Oikonde (n=4) en buurt-/opbouwwerk (n=2). Voorts wordt er in een aantal geïsoleerde casussen mel-

[10] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector welzijn. Dit komt omdat men onder detailsector de optie 'meedere' kan kiezen. Dan dienen al de daaronder ressorterende detailsectoren vermeld te worden. Zodoende maken 37 activiteiten melding van meer dan één detailsector en ligt het totaal in de tabel (n=359) hoger dan het aantal activiteiten (n=316).

ding gemaakt van werksoorten of organisaties die foutief onder de sector welzijn zijn geplaatst, zoals ambulante hulpverlening en VVBV.

Als we de concreet benoemde detailsectoren bekijken, blijkt dat het OCMW alweer het grootste aantal activiteiten vertoont. Hun aandeel loopt wel terug van 23,9% in 1999 naar 18,9% in 2000. De andere detailsectoren die vrij veel activiteiten scoren, zijn voorzieningen voor de Bijzondere Jeugdzorg met 43 activiteiten (proportionele stijging van 9,2% in 1999 naar 12,0% in 2000), Centra voor Algemeen Welzijnswerk met 38 activiteiten (aandeel nagenoeg s.q.) en Jongerenadviescentra met 34 activiteiten (lichte achteruitgang in hun aandeel). Koepels (van 6,1% naar 3,6%) en het justitieel welzijnswerk (van 1,5% naar 0,8%) komen nu (nog) minder aan bod.

5.5.2. Doelgroepen

Nog steeds geldt dat preventieactiviteiten in de welzijnssector merendeels intermediairen bereiken (n=186; 57,6%). Preventiewerkers staan als doelgroep nog steeds op de tweede plaats (n=72; 22,3%). Cliëntsystemen worden in 14,2% van de activiteiten bereikt (1999: 14,9%). Nadat zij vorig jaar een duidelijke relatieve toename lieten noteren, valt de doelgroep bestuursniveau terug van 8,9% (1999) naar 5,9% (2000).

5.5.3. Activiteiten

	Consult/ advies	Overleg	Vorming
Andere	17	61	77
CAW	2	14	22
CBJ	1	4	0
JAC	0	11	23
Justitieel welzijnswerk	1	1	1
Koepels	3	7	3
OCMW	4	32	32
Voorzieningen Bijz. Jeugdzorg	6	15	22
TOTAAL	34	144	188

Tabel 9: Activiteiten per soort activiteiten per werksoort

Een eerste algemene vaststelling is dat in de drie soorten activiteit de restcategorie 'andere' veruit het meest voorkomt. In de volgende bespreking beperken we ons tot de wel benoemde detailsectoren.

Consult/adviesactiviteiten komen algemeen niet zo vaak voor. Naar de benoemde detailsectoren binnen welzijn werden slechts 17 zulke activiteiten uitgevoerd. Hiervan nemen de voorzieningen voor de Bijzondere Jeugdzorg er het meest op: 6 activiteiten.
Overleg vindt naast 'andere' het vaakst plaats met Openbare Centra voor Maatschappelijk Werk (n=32), voorzieningen voor de Bijzondere Jeugdzorg (n=15), Centra Algemeen Welzijnswerk (n=14) en Jongerenadviescentra (n=11). Het merendeel van de activiteiten naar de koepels bestaat uit overleg (n=7).
Vorming wordt eveneens het vaakst uitgevoerd naar OCMW's (n=32). Ook JAC's (n=23), voorzieningen voor de Bijzondere Jeugdzorg (n=22) en CAW's (n=22) worden iets vaker bereikt.

5.5.4. Detailactiviteiten

Bij de vormingsactiviteiten wordt vooral rond attitude/informatie (n=51) en vaardigheden (training) (n=51) gewerkt . Een andere vaker gekozen detailactiviteit bij vorming is informatieoverdracht (n=34)
Overlegactiviteiten houden in de eerste plaats uitwisseling/afstemming (n=48) en voorbereiding (n=34) in. Ook introductie/kennismaking (n=16) en werkgroep-participatie (n=15) komen relatief vaker voor. Opmerkelijk is de dalende trend van concept/materiaalontwikkeling. In het vorige monitoringrapport was deze nog goed voor 34 activiteiten, nu zijn er dat nog amper 7.
Consult/adviesactiviteiten gaan sterker over consulting (n=12), supervisie (n=10) en adviesgesprek (n=8). Het meest in het oog springende verschil met voorheen is de sterke terugval van supervisie. In 1999 werd deze detailactiviteit nog 44 keer geregistreerd.

5.6. SECTOR GEZONDHEID

- **636 activiteiten**
- **1.694,8 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 40 minuten**
- **minimum 15 minuten, maximum 8 uur en 20 minuten**
- **62 consult/adviesactiviteiten (108,2 uur; gemiddeld 1 uur en 44 minuten)**
- **435 overlegactiviteiten (1.223,4 uur); gemiddeld 2 uur en 49 minuten)**
- **139 vormingsactiviteiten (363,2 uur; gemiddeld 2 uur en 37 minuten)**

5.6.1. Detailsector[11]

(zie grafiek K in bijlage - p. 78)

In deze grafiek staan de resultaten voor de detailsectoren, met uitzuivering van de categorie 'meerdere' (151 keer gekozen). Twee detailsectoren vullen zowat de helft van de taart. CGG blijft met 316 activiteiten niet alleen de meest bereikte detailsector, het verhoogt bovendien zijn aandeel van 30,7% in 1999 naar 34,9% in 2000. De restcategorie 'andere' scoort 150 activiteiten, wat overeenkomt met 16,6% (1999: 16,5%). Van deze 150 krijgen slechts 88 een verdere specificatie. Slechts één groep krijgt vrij veel notaties: preventiewerkers van Binnenlandse Zaken (n=15). Deze groep hoort evenwel beter thuis onder de sector overheid.
Van de overige detailsectoren vertegenwoordigen de koepels 12,6% (1999: 16,6%). De andere detailsectoren hebben een aandeel dat een stuk beneden de 10% ligt.

[11] Het totale aantal scores uit grafiek 13 ligt hoger dan het aantal activiteiten in de gezondheidssector. Dit komt omdat men onder detailsector de optie 'meedere' kan kiezen. Dan dienen al de daaronder ressorterende detailsectoren vermeld te worden. Zodoende ligt het totaal van de grafiek (n=906) hoger dan het aantal activiteiten (n=636).

5.6.2. Doelgroepen

	Aantal	%
Bestuursniveau	82	12,7%
Cliëntsysteem	95	14,7%
Intermediairen	220	34,0%
Preventiewerkers	251	38,7%
TOTAAL	648[12]	100%

Tabel 10: Aantal en aandeel activiteiten per doelgroep

Preventiewerkers worden nu weer het meest bereikt in de gezondheidssector. Hun aandeel stijgt van 32,1% naar 38,7%. Dit gaat voor een stuk ten koste van het aandeel van de intermediairen. Daar waar zij in de vorige registratieperiode nog 37,6% van het totaal uitmaakten, is dat nu 34,0%. Andere -grotere- verliezer is alweer het bestuursniveau, dat zijn aandeel ziet zakken van 18,8% naar 12,7% . Cliëntsystemen tenslotte worden in de gezondheidssector nog steeds eerder beperkt bereikt, maar het is wel opvallend dat hun aandeel gestaag stijgt: van 3,6% in 1998 (2^{e} sem.) over 11,6% in 1999 naar 14,7% in 2000.

5.6.3. Activiteiten

	N	%
Consult/advies	62	9,7%
Overleg	435	68,4%
Vorming	139	21,9%
TOTAAL	636	100%

Tabel 11: Aantal en aandeel van activiteiten per soort activiteit

Overlegactiviteiten blijven duidelijk de belangrijkste activiteit. Meer nog, het aandeel stijgt van 58,1% naar 68,4%. Vorming is nog steeds op ruime afstand de tweede belangrijkste activiteit in de gezondheidssector, met 21,9% (1999: 28,4%). Consult/advies tenslotte is nog goed voor net geen tiende van de acti-

[12] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector gezondheid. Dit komt omdat men per activiteit meerdere doelgroepen kan aanduiden.

viteiten in deze sector, wat ook een achteruitgang is (1999: 13,5%).
In absolute aantallen beschouwd, verliest consult/advies zowat de helft op het totaal van activiteiten (van 122 naar 62) en laat ook vorming wat pluimen (van 258 naar 139). Gezien de algemene tendens van de sector valt de terugval van overleg (van 527 naar 435) al bij al nog mee.

5.6.4. Detailactiviteiten

Overlegactiviteiten houden vooral uitwisseling/afstemming (n=202; 41,6%) in. Andere vaker vermelde detailactiviteiten zijn concept/materiaalontwikkeling (n=98; 20,2%) en voorbereiding (n=66; 13,6%). Opmerkelijk is het toegenomen belang van concept/ materiaalontwikkeling. Niet alleen stijgt hun aandeel binnen overleg zeer sterk, zelfs het aantal uitgevoerde activiteiten neemt duidelijk toe (van 76 naar 92) en dit ondanks de sterke terugval van het totaal aantal activiteiten binnen de gezondheidssector.
Vormingsactiviteiten die het vaakst voorkomen zijn voorbereiding (n= 43; 30,3%) en attitude/informatie (n=42; 29,6%). Ook informatieoverdracht (n=28; 19,7%) en vaardigheden (training) (n=20; 14,1%) komen iets meer aan bod. De achteruitgang van de detailactiviteit informatieoverdracht is vrij spectaculair. In 1999 was deze met 91 activiteiten nog de meest voorkomende detailactiviteit bij vorming, nu blijven nog 28 activiteiten over.
Consult/advies draait in de eerste plaats rond adviesgesprekken (n=23; 37,1%). Ook supervisie (n=16; 25,8%) en consulting (n=12; 19,4%) worden vaker vermeld.

5.7. SECTOR OVERHEID

- **385 activiteiten**
- **863,1 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 14 minuten**
- **minimum 15 minuten, maximum 8 uur**
- **101 consult/adviesactiviteiten (187,3 uur; gemiddeld 1 uur en 51 minuten)**
- **232 overlegactiviteiten (525,3 uur; gemiddeld 2 uur en 16 minuten)**
- **52 vormingsactiviteiten (150,5 uur; gemiddeld 2 uur en 53 minuten)**

5.7.1. Detailsector

	Aantal	%
Andere	1	0,2%
Federaal	34	8,0%
Gemeenschap	132	31,2%
Internationaal	7	1,7%
Lokaal	131	31,0%
Provinciaal	102	24,1%
Regionaal	16	3,8%
(Meerdere)	(37)	
TOTAAL	423[13]	100%

Tabel 12: Aantal en aandeel van de activiteiten in de sector overheid

Nog steeds steken drie overheidsniveaus boven de andere uit, maar onderling zijn er toch enkele in het oog springende verschuivingen. Zo boet de overheidssector op lokaal niveau een stuk in: een terugval van 38,3% in 1999 naar 31,0% in 2000. Anderzijds klimmen de overheidsinstanties op gemeenschapsniveau van 23,0% naar en 31,2% en worden aldus net de grootste detailsector. De derde grote, provinciale overheden, ziet zijn aandeel licht stijgen (van 22,5% naar 24,1%) en volgt op de derde plaats.
Bij de minder voorkomende overheidsniveaus zien we ook drie duidelijke verschuivingen. Enerzijds stijgt het aandeel van de federale overheden van 3,6% naar 8,0%. Anderzijds zakt dat van regionale overheden van 8,9% naar 3,8% en dat van internationale overheden van 3,6% naar 1,7%.

[13] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector overheid. Dit komt omdat men onder detailsector de optie 'meedere' kan kiezen. Dan dienen al de daaronder ressorterende detailsectoren vermeld te worden. Zodoende maken 15 activiteiten melding van meer dan één detailsector en ligt het totaal in de tabel (n=423) hoger dan het aantal activiteiten (n=385).

5.7.2. Doelgroepen

	Aantal	%
Bestuursniveau	226	57,9%
Cliëntsysteem	3	0,8%
Intermediairen	86	22,1%
Preventiewerkers	75	19,2%
TOTAAL	390[14]	100%

Tabel 13: Aantal en aandeel per doelgroep

Het bestuursniveau blijft niet alleen de grootste doelgroep, hun aandeel klimt weer boven de helft. Activiteiten met intermediairen komen nu vaker voor dan met preventiewerkers, al kan dat voor een stuk te verklaren zijn door de opbouw van de sectoren in Ginger.[15] Cliëntsysteem komt nu als doelgroep echt marginaal voor in de overheidssector.

5.7.3. Activiteiten

	Aantal	%
Consult/advies	101	26,2%
Overleg	232	60,3%
Vorming	52	13,5%
TOTAAL	385	100%

Tabel 14: Aantal en aandeel per activiteitensoort

Nog zes op tien activiteiten in de overheidssector situeren zich rond overleg. Dat is bijna 10% minder dan in 1999. Consult/advies is nu goed voor ruim één op vier activiteiten (1999: 21,3%), wat een pak hoger ligt dan het algemeen

[14] Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector gezondheid. Dit komt omdat men per activiteit meerdere doelgroepen kan aanduiden.
[15] De categorie 'preventiewerkers' wordt enkel gekozen als op een activiteit uitsluitend professionele preventiewerkers aanwezig zijn. Van zodra er naast de preventiewerker(s) iemand van een andere doelgroepcategorie aanwezig is, worden de preventiewerkers onder de categorie 'intermediairen' gescoort. De relatieve daling van de doelgroep 'preventiewerkers' zou dus ook kunnen te maken hebben met het feit dat de preventiewerkers minder vaak de exclusieve doelgroep van een activiteit waren.

percentage. Vormingsactiviteiten komen nog steeds minder voor in de overheidssector, maar hun aandeel stijgt toch van 9,4% naar 13,5%.

5.7.4. Detailactiviteiten

Bij overleg steekt uitwisseling/afstemming met 107 activiteiten ver boven de andere detailactiviteiten uit. Werkgroepparticipatie kwam 51 keer aan bod, voorbereiding 35 keer. De andere detailactiviteiten bij overleg komen duidelijk minder voor.
Naast de categorie 'andere', die met een aandeel van meer dan een derde helaas aan een sterke opmars bezig is, bestaan consult/adviesactiviteiten voornamelijk uit consulting (n=47) en adviesgesprekken (n=18).
Vormingsactiviteiten omvatten vooral informatieoverdracht (n=21) en attitude/ informatie (n=16).

5.8. INTERSECTORALE SAMENWERKING

- **852 activiteiten**
- **2.348,3 uur**
- **gemiddelde tijdsduur 2 uur en 46 minuten**
- **minimum 20 minuten, maximum 10 uur**
- **91 consult/adviesactiviteiten (223,8 uur; gemiddeld 2 uur en 28 minuten)**
- **592 overlegactiviteiten (1455,1 uur; gemiddeld 2 uur en 28 minuten)**
- **169 vormingsactiviteiten (669,4 uur; gemiddeld 3 uur en 58 minuten)**

5.8.1. Detailsector

(zie grafiek L in bijlage - p. 78)

	Aantal	Betrokkenheid in activiteiten (%)
Algemene bevolking	116	13,6%
Andere	26	3,1%
Arbeid	22	2,6%
Gezondheid	502	58,9%
Onderwijs	327	38,4%
Overheid	450	52,8%
Politie en justitie	310	36,4%
Vrijetijd en cultuur	146	17,1%
Welzijn	480	56,3%

Tabel 15: Aantal activiteiten, aandeel en participatiegraad per sector

In de eerste kolom staat het aantal activiteiten waarin elke sector in intersectorale samenwerking betrokken was. In de tweede kolom staat de participatiegraad per sector. Deze wordt berekend door het aantal activiteiten waarin elke sector aan intersectorale samenwerking deelnam (1e kolom) te relateren aan het totaal aantal activiteiten dat in het kader van intersectorale samenwerking plaatsvond (n=852).

Drie sectoren namen aan meer dan de helft van de activiteiten van intersectorale samenwerking deel. De gezondheidssector (n=502; 58,9%), de welzijnssector (n=480; 56,3%) en de overheidssector (n=450; 52,8%). Van de andere sectoren zijn ook onderwijs (n=327; 38,4%) en politie en justitie (n=310; 36,4%) nog vrij goed vertegenwoordigd. De overige sectoren nemen merkelijk minder

vaak deel aan intersectorale samenwerking. De sector vrijtijd/cultuur is op ongeveer één activiteit op zes vertegenwoordigd, de algemene bevolking op ruim één op acht activiteiten. De arbeidssector komt amper aan bod in intersectorale samenwerkingen. Ze nam deel aan 22 sectoroverstijgende activiteiten, goed voor een participatiegraad van 3,1%. Een verklaring hiervoor kan liggen in het feit dat de arbeidssector voornamelijk supra-lokaal georganiseerd is en dus minder betrokken wordt bij intersectorale samenwerking op lokaal niveau.

5.8.2. Doelgroepen

	Aantal	%
Bestuursniveau	200	20,3%
Cliëntsysteem	84	8,5%
Intermediairen	441	44,7%
Preventiewerkers	261	26,5%
TOTAAL	986[16]	100%

Tabel 16: Aantal en aandeel van activiteiten per doelgroep

Intermediairen blijven met een vertegenwoordiging in 441 activiteiten de belangrijkste doelgroep in intersectorale samenwerking, al verliezen zij een stuk van hun aandeel (van 47,2% naar 44,7%). Preventiewerkers maken ruim een kwart uit, een lichte stijging in vergelijking met 1999. Het bestuursniveau ziet zijn aandeel slinken van 22,9% naar 20,3%. Cliëntsystemen blijven de minst bereikte doelgroep, maar zijn nu toch al goed voor 8,5%, tegenover 5,1% in 1999.

5.8.3. Activiteiten

	Aantal	%
Consult/advies	91	10,7%
Overleg	592	69,5%
Vorming	169	19,8%
TOTAAL	852	100%

Tabel 17: Aantal en aandeel van activiteiten per soort

[16]Het in deze tabel berekende totaal ligt hoger dan het aantal activiteiten in de sector gezondheid. Dit komt omdat men per activiteit meerdere doelgroepen kan aanduiden.

Ondanks een terugval van bijna 10%, blijft overleg de meest gehanteerde activiteit in intersectorale samenwerkingen. De twee andere categorieën kunnen wel van dit verlies profiteren. Vorming maakt nu bijna een vijfde van de activiteiten uit (plus 4%). Consult/advies ziet zijn aandeel bijna verdubbelen van 5,5% naar 10,7%.

5.8.4. Detailactiviteiten

De veruit het meest voorkomende overlegactiviteit in intersectorale samenwerking is nog steeds uitwisseling/afstemming, met 343 activiteiten. Op ruime afstand volgen werkgroepparticipatie (n=124), concept/materiaalontwikkeling (n=95) en voorbereiding (n=87).
Vorming wordt vaker vorm gegeven door te werken rond attitude/informatie (n=58), informatieoverdracht (n=53), voorbereiding (n=38) en vaardigheden (training) (n=32).
Consult/advies tenslotte gaat vooral over adviesgesprekken, wat trouwens een opmerkelijke stijger is (van 19 activiteiten in 1999 naar 43 in 2000). Intervisie kwam 16 keer aan bod, consulting 14 keer en consultatie 11 keer.

6. ALGEMENE CONCLUSIE: BESPREKING EN BEMERKINGEN

6.1. INHOUDELIJK

De resultaten in het monitoringrapport hangen sterk af van de deelnemende registratoren. Dit geldt zowel voor de grootte van de groep als voor de samenstelling ervan. Over de jaren heen is er op beide vlakken heel wat veranderd. Daarom is enige voorzichtigheid geboden bij het vergelijken van de verschillende registratieperiodes. Bovendien heeft ook Ginger zelf in de loop van de jaren wijzigingen ondergaan, ook - zij het beperkt - wat betreft de te kiezen categorieën in het activiteitenblad.
Gezien de herstructurering van de registratorgroepen, is op dat vlak zo goed als geen vergelijking mogelijk. Enkel de groep onderwijsmedewerkers is quasi onveranderd gebleven.

6.1.1. Algemene bevindingen

In totaal werden in 2000 5.354 correcte activiteiten geregistreerd door 65 preventieactoren: 21 lokale actoren, 22 regionale actoren, 16 Vlaamse actoren en 6 actoren uit de sector onderwijs.

De totale tijdsinvestering voor alle activiteiten bedraagt 13.934 uur. De 1.927 vormingsactiviteiten namen 7.115 uur in beslag (gemiddeld 3 uur en 41 minuten per activiteit). 1.176 uur werd besteed aan 815 activiteiten rond consult/advies (gemiddeld 1 uur en 26 minuten). Overleg tenslotte scoorde 2.612 activiteiten, voor een totaal van 5.643 uur (gemiddeld 2 uur en 10 minuten).

6.1.2. Bevindingen per registratorgroep

- De <u>lokale preventieactoren</u> stonden in 2000 in voor 1.390 geregistreerde activiteiten (26,0%). Bekijken we hun bereik naar de sectoren, dan blijkt dat ook deze groep in de eerste plaats in de sector onderwijs actief is (38,9%). Toch ligt dit aandeel een stuk lager dan dat van de gehele groep (44,2%). Dit kan worden verklaard door de opstuwende kracht van de onderwijsmedewerkers: zij voeren zowat alle activiteiten uit binnen de eigen sector en verhogen aldus het algemeen gemiddelde. Bekijken we de resultaten van de Gingerregistratoren die niet tewerkgesteld zijn binnen onderwijs, dan ligt het aandeel activiteiten in de sector onderwijs op 32,0%. Als we de impact van de onderwijsmedewerkers onder controle houden, kunnen we dus stellen dat de lokale preventiewerkers relatief meer activiteiten uitvoeren in een onderwijssetting dan hun collega's op andere niveaus. Het gaat dan vooral over overleg met intermediairen en vorming naar cliëntsyste-

men. Van beide activiteiten vindt ruim 2/3e plaats in het secundair onderwijs en ongeveer 1/5e in het basisonderwijs. Hoger onderwijs (5,3%) en oudervenigingen (2,0%) worden iets sterker bereikt in de vormingen naar cliëntsystemen.
De tweede meest bereikte sector is de vrijetijds- en cultuursector. Een vijfde (20,1%) van de activiteiten van de lokale preventieactoren gaat uit naar deze sector. Voor alle registratoren samen ligt dit aandeel op 8,3%. De activiteiten van de lokale preventieactoren in de vrijetijds- en cultuursector situeren zich vooral rond vorming naar cliëntsystemen (vnl. naar ongebonden jongeren) en overleg met intermediairen (vnl. naar horeca en jeugdwerk).
Een andere sector waarmee de lokale actoren relatief meer mee samenwerken, is de welzijnssector. 9,8% van de activiteiten van de lokale preventieactoren vinden in/met deze sector plaats (algemeen: 5,9%). Het gaat dan voornamelijk om overleg met intermediairen (vnl. OCMW) en preventiewerkers (vnl. categorie 'andere').
Ook politie en justitie worden proportioneel meer bereikt door de lokale actoren (3,6%) dan de hele registratorgroep (2,2%), maar ook dit aandeel blijft eerder gering.
Intersectorale samenwerking tenslotte komt iets vaker voor bij de lokale preventieactoren (17,6% t.o. 15,9% algemeen).
Anderzijds zijn er een aantal sectoren die inzake bereik door de lokale actoren flink onder de algemene score liggen. Zo maken activiteiten in/met de gezondheidssector slechts 4,5% uit van het totaal bij de lokale preventieactoren, terwijl dit voor de hele groep op 11,9% ligt. Ook de sectoren overheid (4,7% t.o. 7,2%) en arbeid (0,7% t.o. 4,4%) scoren beduidend lager dan algemeen.

- De regionale preventiewerkers stonden met 1.630 activiteiten in voor 30,4% van het totaal. Deze registratorgroep is de enige waar de sector onderwijs niet het grootste aandeel van de activiteiten inhoudt. Het is te zeggen, als we enkel de sectoren bekijken, is dat wel het geval. Met 24,7% van het totaal ligt onderwijs nog een stuk voorop op de andere sectoren. Intermediairen zijn als bereikte doelgroep zeer sterk vertegenwoordigd. Naar hen toe wordt vooral vorming gegeven (vooral secundair onderwijs, maar ook relatief meer uit het hoger onderwijs) en overleg gepleegd (vooral secundair onderwijs).
  Een andere sector die nadrukkelijk bereikt wordt, is die van gezondheid (17,5% t.o. 11,9% algemeen). Overleg maakt het gros van de activiteiten in deze sector uit. In de eerste plaats zijn deze gericht naar de doelgroep preventiewerkers, maar ook vrij veel naar intermediairen. In beide gevallen gaat het hoofdzakelijk om CGG-preventiewerkers (die ook zelf tot deze registratorgroep behoren). Overleg binnen de eigen groep is dus manifest aanwezig.
  Van de minder vaak bereikte sectoren ligt het aandeel van arbeid (7,8% t.o. 4,4% algemeen) en van welzijn (8,2% t.o. 5,9% algemeen) bij de regionale preventieactoren een stuk hoger. In de arbeidssector ligt de klemtoon op

overleg met intermediairen en vorming van cliëntsystemen. In de welzijnssector komen overleg en vorming naar intermediairen het sterkst aan bod. Naast onderwijs is er nog een sector die bij de regionale preventieactoren minder sterk bereikt wordt, met name de vrijetijds- en cultuursector (4,7% t.o. 8,3% algemeen).
Dit voor wat de sectoren betreft en zo komen we via een omweg bij de categorie die uiteindelijk toch het meest wordt gekozen door de regionale preventieactoren, zijnde intersectorale samenwerking. Overleg met intermediairen en preventiewerkers vormen de hoofdmoot. Sectoren die in intersectorale samenwerkingen met deze registratorgroep vaker aan bod komen, zijn gezondheid, welzijn en overheid. Eerstgenoemde is in bijna alle activiteiten vertegenwoordigd (424 op 437). De twee andere zijn bij een meerderheid van de intersectorale samenwerking betrokken partij, met een participatiegraad van 66,6% voor de welzijnssector en 62,7% voor de overheid.

- De Vlaamse preventieactoren waren met 1.243 activiteiten goed voor 23,2% van het totaal. Ook hier is onderwijs de meest bereikte sector, met een aandeel van 33,7%. Dit ligt een stuk onder het algemeen Vlaamse aandeel (44,2%) maar dicht in de buurt van het gezamenlijke aandeel van de registratoren die niet in de onderwijssector tewerkgesteld zijn (32,0%). Binnen de onderwijssector ligt de klemtoon overduidelijk op vorming. Vooral cliëntsystemen, maar ook intermediairen worden hiermee sterk bereikt. Het feit dat Leefsleutels en De Sleutel-Preventie deel uitmaken van deze registratorgroep is hierin doorslaggevend.
  Op de tweede plaats komt de gezondheidssector met een bereik van 22,8% (algemeen: 11,9%). Het zwaartepunt ligt op overleg. Dit overleg vindt vooral plaats met intermediairen en preventiewerkers (vnl. CGG-preventiewerkers), maar ook nog vrij veel met bestuursniveaus.
  De overheidssector wordt eveneens veel vaker bereikt door de Vlaamse actoren (14,7%) dan algemeen (7,2%). Consult/advies en overleg naar bestuursniveaus vormen samen het gros van de activiteiten. In beide gevallen gaat het grotendeels om bestuursniveaus van Vlaamse overheden. Het federaal niveau komt iets meer dan de overige overheden aan bod.
  Ook de sector arbeid wordt door de Vlaamse actoren relatief meer bereikt (7,6%) dan dat dit algemeen het geval is (4,4%). Het gaat dàn voornamelijk om consult/advies met het bestuursniveau (ongeveer evenredig verspreid over overheid en privaat) en overleg met intermediairen (meer overheid dan privaat).
  Eén sector wordt opvallend minder bereikt door de Vlaamse preventieactoren: welzijn (3,0% t.o. 5,9% algemeen). Voorts is er ook het geringer aandeel van intersectorale samenwerking (8,8% t.o. 15,9% algemeen).

- De onderwijsactoren geven een veel minder gevarieerd beeld. Zij staan in voor 1091 activiteiten, wat overeenkomt met 20,4% van het totaal aantal geregistreerde preventieactiviteiten. Zoals eerder reeds aangehaald, werkt deze registratorgroep zo goed als uitsluitend binnen de eigen sector: 91,8%

van de activiteiten van de onderwijsactoren vinden plaats in de onderwijssector. De klemtoon ligt hierbij op consult/adviesactiviteiten naar cliëntsystemen (begeleidings- en adviesgesprekken met ouders en leerlingen), vorming naar cliëntsystemen (DONNA, filmbespreking, klasgesprek, ...) en overleg met intermediairen.

6.1.3. Bevindingen per bereikte sector

- De sector arbeid wordt nog steeds zeer beperkt bereikt. In totaal richtten 258 activiteiten zich naar deze sector : 236 direct en 22 via intersectorale samenwerking. Dit maakt dat de sector arbeid in slechts 4,8% van de geregistreerde activiteiten vertegenwoordigd was (1999: 5,0%). Aangezien verschillende buitenlandse onderzoeken aantoonden dat middelengebruik op de werkplaats een belangrijk aandachtspunt is, blijft de vorig jaar reeds gesignaleerde nood om deze sector meer te betrekken nog steeds actueel. Terwijl in 1999 vorming nog de hoofdmoot vormde, situeren in 2000 de activiteiten in de sector arbeid zich sterker rond overleg. Dit vindt voornamelijk plaats met intermediairen. Vorming gebeurt meer met cliëntsystemen, consult/advies (dat relatief sterk aan bod komt) vooral met het bestuursniveau. Inzake bereikte detailsectoren is er een evenwicht tussen overheids- en privé-instellingen. Middelgrote privaatondernemingen met 50 tot 200 werknemers, de sterke peiler van de Belgische economie, worden nog steds nauwelijks bereikt: 2 activiteiten in 2000.

- De sector politie en justitie kende na de proportionele groei in 1999 nu een vrij sterke terugval. Deze terugval uit zich vooral in de 'unisectorale' activiteiten. Daarvan vonden er in 2000 slechts 117 plaats (1999: 281). Samen met de intersectorale participatie (n=310) komt de sector politie en justitie in 2000 aan 427 (1999: 610), wat overeenkomt met een algemene participatiegraad van 8,0% (1999: 9,7%).
  Nadat de politiediensten in 1999 opvallend weinig aan bod kwamen (n=19), treedt deze detailsector in 2000 terug op de voorgrond (n=44). Hiermee nestelen zij zich weer vóór de detailsector gevangenissen. Deze laatste werd in 2000 betrokken in 36 activiteiten (1999: 115). Ook de rechtbanken worden duidelijk minder bereikt: in 1999 was dat nog in 36 activiteiten, in 2000 nog maar in 6 activiteiten.
  Activiteiten met politiediensten bestaan voornamelijk uit overleg en vorming met preventiewerkers en intermediairen. Activiteiten in/met gevangenissen houden hoofdzakelijk vorming naar cliëntsystemen en overleg met intermediairen in. Het bestuursniveau wordt telkens nauwelijks bereikt.

- De sector onderwijs is en blijft veruit de best bereikte sector. Meer nog, met in totaal 2.692 activiteiten (2.365 direct en 327 middels intersectorale samenwerking) kennen zij een participatiegraad van maar liefst 50,3%. Veruit de meeste activiteiten gaan uit naar het secundair onderwijs, waar de drie grote onderwijsvormen het gros van de activiteiten inpikken. Dit bete-

kent evenwel niet dat de kleinere onderwijsvormen in de kou blijven. Zo kennen Deeltijds Onderwijs en vooral BuSO een -te rechtvaardigen- oververtegenwoordiging in de activiteiten. Het KSO wordt min of meer representatief bereikt. Rekening houdend met het feit dat deze onderwijsvorm, luidens de resultaten van de VAD-leerlingenbevraging, een sterker gebruik van alcohol en illegale drugs kent[17], dringt de vraag zich op of deze onderwijsvorm niet ook relatief meer aandacht verdient.
Ook het basisonderwijs is een vrij goed bereikte detailsector. Anderzijds komen andere detailsectoren zo goed als niet aan bod. Zo worden nog steeds weinig activiteiten uitgevoerd naar de detailsector 'hoger onderwijs', terwijl de op zich vrij grote populatie specifieke risicokenmerken voor middelengebruik vertoont en een aantal studenten toekomstige intermediairen zijn. Nog erger is het gesteld met de oudervereniginingen. Dit is nochtans een groep die met zeer veel vragen en ongerustheden zit over drugs en druggebruik, zeker na alle recente heisa in de media. Luidens de drie koepels van oudervereniginingen zijn er op zich al meer dan 2100 oudervereniginingen bij hen aangesloten. Toch konden in de exportgegevens van 2000 slechts 63 activiteiten met deze detailsector opgespoord worden. Dit kan dus wijzen op een reële nood binnen de drugpreventie.
Vormingsactiviteiten hebben nog steeds de bovenhand in de onderwijssector. Deze zijn vooral naar cliëntsystemen (leerlingen) gericht, maar ook intermediairen worden hiermee goed bereikt. Vorming met cliëntsystemen is vooral een zaak van lokale en Vlaamse preventiewerkers en de onderwijsmedewerkers. Vorming naar intermediairen is sterk bepaald door de regionale preventiewerkers.
Overleg is ook manifest aanwezig, voornamelijk naar intermediairen. Lokale en regionale preventiewerkers alsook de onderwijsmedewerkers zijn hierin bedreven. Consult/advies tenslotte komt relatief veel voor, hoofdzakelijk naar cliëntsystemen (begeleidings- en adviesgesprekken met leerlingen en/of ouders) maar ook vrij veel naar intermediairen (coaching leerkrachten, consulting werkgroep, ...). Beide activiteiten gebeuren vooral door onderwijsmedewerkers.

- De participatie van de sector vrijetijd en cultuur viel in 2000 licht terug naar 11,1% (1999: 13,3%). In totaal werden 593 activiteiten binnen/met deze sector uitgevoerd (447 direct, 146 middels intersectorale samenwerking). Overleg binnen deze sector is zo goed als volledig naar intermediairen gericht. Dit wordt vooral door Vlaamse en lokale actoren uitgevoerd. Vorming is zo goed als volledig naar cliëntsystemen gericht, waarbij het gros door de lokale preventiewerkers wordt uitgevoerd.
Het jeugdwerk wordt nog steeds het meest bereikt, al is er een proportionele daling van 40,9% in 1999 naar 33,1% in 2000. De preventieactiviteiten in het jeugdwerk draaien vooral rond overleg met intermediairen. Anderzijds stijgt het aandeel van ongebonden jongeren van 16,8% in 1999 naar 25,1% in 2000. In deze detailsector wordt vooral met cliëntsystemen gewerkt. De klemtoon ligt sterk op vorming.

[17] Kinable, H : Bevraging van Vlaamse leerlingen in het kader van een drugbeleid op school. VAD (2000)

Socio-culturele verenigingen en sportverengingen kennen een deelname aan ongeveer één op tien preventieactiviteiten binnen de sector. Voor de eerstgenoemde is dat een forse daling (1999: 16,8%), voor laatstgenoemde een lichte stijging (1999 : 9,4%). In socio-culturele verenigingen komen vooral vorming van cliëntsystemen en overleg met intermediairen aan bod. In de sportverenigingen behelzen de meeste activiteiten overleg met intermediairen en preventiewerkers.

- Ook de sector <u>welzijn</u> zag zijn aandeel in de geregistreerde activiteiten een stuk dalen. In totaal nam de welzijnssector aan 796 activiteiten deel. Voor het eerst krijgt participatie in intersectorale samenwerkingen de bovenhand: 480 activiteiten, tegenover 316 unisectorale activiteiten. De participatiegraad van de welzijnssector ligt op 14,9% (1999: 16,5%).
  Overleg en vorming komen ongeveer even sterk aan bod. Overleg vindt vooral plaats met preventiewerkers en intermediairen. Vooral de lokale en de regionale preventiewerkers staan hiervoor in. Vorming is sterker gericht naar intermediairen, waarbij de regionale preventiewerkers het gros van die vormingen uitvoert. Vorming van cliëntsystemen gebeurt in de eerste plaats door lokale preventiewerkers.
  Het OCMW is nog steeds de meest bereikte detailsector, al kennen zij een sterke terugval inzake activiteiten: in 1999 werden zij nog in 141 activiteiten bereikt, in 2000 is dat nog maar in 63 activiteiten het geval. De klemtoon ligt op overleg met en vorming van OCMW-intermediairen. De voorzieningen voor Bijzondere Jeugdzorg en CAW's scoren ook nog behoorlijk. Ook in deze beide detailsectoren vormen overleg en vorming van intermediairen de hoofdmoot.
  Enigszins zorgwekkend in het licht van de bruikbaarheid van de registratie is het feit dat in 2000 40,2% van de activiteiten in de welzijnssector onder de restcategorie 'andere' wordt geplaatst (1999: 35,3%).

- De sector <u>gezondheid</u> blijft na onderwijs de tweede meest bereikte sector, zij het op ruime afstand. Bovendien krimpt het aandeel van de sector gezondheid van 14,5% in 1999 naar 11,9% in 2000. De gezondheidssector was betrokken partij in 1.138 geregistreerde activiteiten, waarvan 636 activiteiten binnen de sector en 502 activiteiten via intersectorale samenwerking. De verhouding tussen unisectorale en intersectorale activiteiten schuift op in het voordeel van de tweede (1999: 907 unisectoraal vs. 528 intersectoraal).
  Overleg vormt de meerderheid van de in de gezondheidssector uitgevoerde activiteiten. Twee doelgroepen worden hiermee sterker bereikt: intermediairen (vnl. door Vlaamse registratoren) en preventiewerkers (vnl. door regionale registratoren).
  Wat de detailsectoren betreft, steken de CGG's met kop en schouder uit boven de andere benoemde detailsectoren (316 activiteiten). De koepels komen met 114 op de tweede plaats. Straathoekwerk, TG/CIC/Dagcentra en MSOC scoren tussen 60 en 70 activiteiten. De in het vorige monitoringrapport gesignaleerde nood aan meer samenwerking met huisartsen wordt

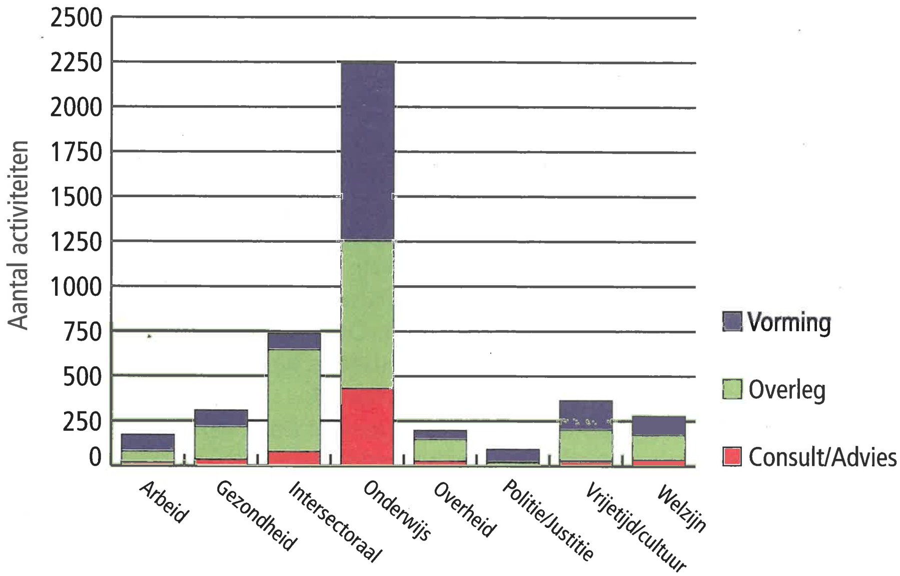
nog niet ingevuld. Huisartsen waren in 2000 in slechts 49 activiteiten binnen de gezondheidssector betrokken.

- De sector <u>overheid</u> nam deel aan 15,6% van het totaal aantal geregistreerde activiteiten, wat slechts een geringe achteruitgang is in vergelijking met 1999 (16,6%). In totaal ging het om 835 activiteiten. Ook deze sector is in 2000 meer betrokken geweest in intersectorale samenwerking (450 activiteiten) dan in 'unisectorale' activiteiten (385 activiteiten).
  Het gros van de activiteiten draait rond overleg, al ligt het aandeel van consult- en adviesactiviteiten proportioneel vrij hoog. Overleg vindt vooral plaats met vertegenwoordigers van het bestuursniveau. Dit wordt hoofdzakelijk door Vlaamse actoren waargenomen. Ook met intermediairen (door regionale preventiewerkers) en met preventiewerkers (door lokale preventiewerkers) wordt nog vrij veel overleg gepleegd.
  Consult en advies is zo goed als uitsluitend gericht naar vertegenwoordigers van het bestuursniveau en wordt voornamelijk door Vlaamse registratoren uitgevoerd.
  Overheden op het gemeenschaps- (n=132), lokale (n=131) en provinciale (n=102) niveau zijn duidelijk de meest bereikte detailsectoren. Het federale niveau komt in 2000 sterker uit de verf, al blijft het met 34 activiteiten eerder secundair.

- Wat de intersectorale samenwerkingen betreft, blijkt het gros ervan uit overleg te bestaan. Intermediairen en preventiewerkers worden zeer sterk bereikt. Sommige sectoren zijn nadrukkelijker aanwezig op intersectorale samenwerkingen: welzijn, gezondheid, overheid en zelfs de kleinere sector politie en justitie neemt vrij goed deel. Bekijken we wie de activiteiten in intersectorale samenwerking registreert, dan blijken voornamelijk de regionale preventieactoren hiervoor in te staan. Ook de lokale actoren registreren nog vrij veel intersectorale activiteiten.

6.1.4. Bevindingen op provinciaal niveau

In één van de zes vooropgestelde doelstellingen staat vermeld dat Ginger een overzicht moet geven van de gevoerde preventieve activiteiten in de verschillende sectoren en dit op verschillende niveaus. Eén van die niveaus is het provinciale.
Vandaar dat in dit rapport voor het eerst een analyse op provinciaal niveau wordt doorgevoerd voor wat betreft bereikte sectoren en aard van de activiteiten. Let wel, het gaat niet om alle activiteiten van de registratoren uit de betreffende provincie, maar wel over alle activiteiten die in een bepaalde provincie plaatsvonden. Dit werd bepaald op basis van de ingevoerde lokatie. Dit maakt dat de niveaus 'internationaal', 'federaal' en 'Vlaamse Gemeenschap' en de activiteiten zonder vermelding van lokatie niet mee in kaart worden gebracht. Zodoende is de som van alle activiteiten per provincie kleiner dan het algemeen totaal voor heel Vlaanderen.

	Aantal activiteiten	Aandeel (%)
Arbeid	171	3,9
Gezondheid	308	10,9
Intersectorale samenwerking	736	16,8
Onderwijs	2239	51,1
Overheid	196	4,5
Politie en justitie	91	2,1
Vrijetijd en cultuur	363	8,3
Welzijn	277	6,3
TOTAAL	4381	100,0

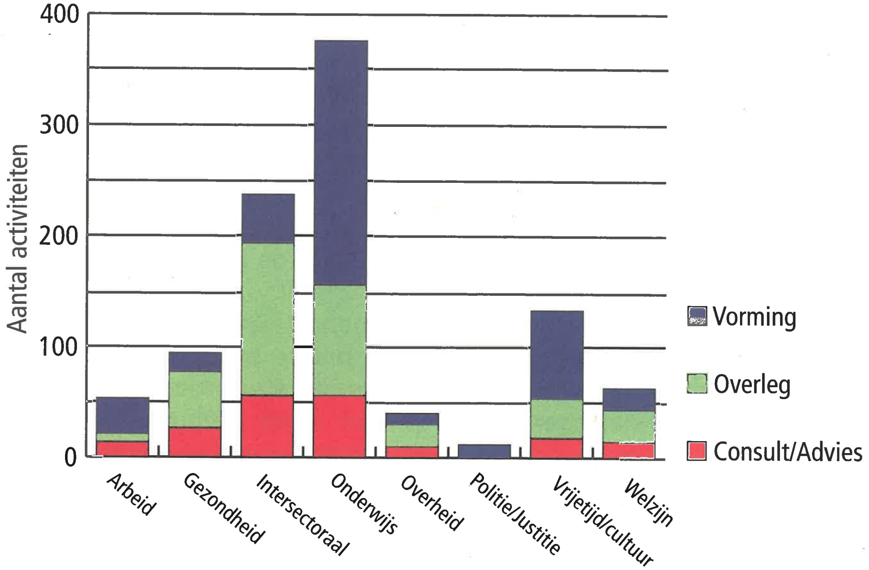
Een eerste verrassende vaststelling is dat, ondanks de daling van het totaal aantal geëxporteerde activiteiten (zie ook p. 7) er toch een stijging is van het aantal activiteiten dat op een provinciaal, regionaal of lokaal niveau wordt geregistreerd. In 1999 waren dat er 4.118 op 6.274 (of 65,6%), in 2000 4.381 op 5.354 (of 81,8%). Naast het feit dat er zich mogelijk meer activiteiten afspeelden op een 'lager' niveau, kan dit ook te maken hebben met de nadrukkelijke aandacht die VAD tijdens Ginger-vormingsmomenten besteedde aan het registreren van de lokatie van de participanten.
Voorts leert een vergelijking met de verhoudingen van 1999 dat ook hier een sterke stijging van het aandeel van de sector onderwijs leidt tot een daling van het aandeel van de andere sectoren. Enige uitzondering hierop is de sector gezondheid, dat zijn aandeel licht ziet stijgen (van 6,3% naar 7,0%). Er vinden

binnen de gezondheidssector dus relatief meer activiteiten plaats op lokaal, regionaal of provinciaal niveau.

Bovenstaande grafiek en tabel, met daarin de resultaten van alle registratoren in heel Vlaanderen, dienen als referentie om de provinciale resultaten te vergelijken. Men moet er wel rekening mee houden dat verschillen tussen de resultaten van een provincie en die van Vlaanderen of tussen de resultaten van provincies onderling voor een stuk afhankelijk zijn van de grootte en vooral van de samenstelling van de groep registratoren die in de betreffende provincie(s) aan Ginger deelnamen.
Voor verdere verklaringen voor in het oog springende feiten of verschillen is een analyse met alle betrokkenen op provinciaal niveau het meest aangewezen. De provinciale preventiecoördinatoren en de registratoren zijn namelijk het best geplaatst om verklaringen aan te reiken. Sinds 2000 biedt VAD de mogelijkheid aan de provinciale preventiecoördinatoren om een voorstelling te geven van de provinciale Gingerresultaten. Tot dusver maakten slechts 2 provincies hiervan gebruik.

- **Provincie Antwerpen**

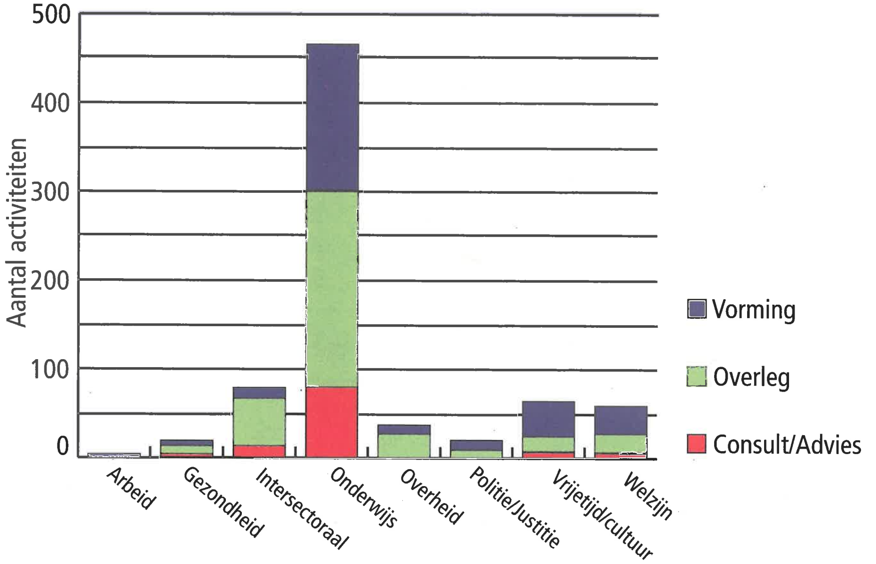
	Aantal activiteiten	Aandeel (%)
Arbeid	53	5,2
Gezondheid	94	9,3
Intersectorale samenwerking	237	23,4
Onderwijs	376	37,2
Overheid	40	4,0
Politie en justitie	13	1,3
Vrijetijd en cultuur	133	13,1
Welzijn	66	6,5
TOTAAL	1012	100,0

In tegenstelling tot het voorgaande jaar verschilt de verdeling van de grafiek voor de provincie Antwerpen nogal van die voor heel Vlaanderen. Onderwijs doet ook hier dienst als wolkenkrabber, maar zit qua aandeel (37,2%) toch een stuk onder dat van Vlaanderen (51,1%). Vooral de vrijetijds- en cultuursector en intersectorale samenwerkingen kunnen hiervan profiteren, maar ook het aandeel van de sectoren arbeid en gezondheid ligt hoger dan in Vlaanderen.
Vergelijken we de voorliggende Antwerpse cijfers met die van 1999, dan blijkt dat intersectorale samenwerking en de sectoren vrijetijd en cultuur, arbeid en toch ook onderwijs stijgen. Gezondheid, overheid en vooral politie en justitie boeten een stuk in.
Beschouwen we de soort activiteit per sector en vergelijken we met het Vlaamse percentage, dan valt op dat in de provincie Antwerpen vorming sterker aan bod komt in de sectoren arbeid en vrijetijd en cultuur, alsook in intersectorale samenwerkingen. In de twee laatstgenoemde valt ook een hoger aandeel van consult- en adviesactiviteiten te bespeuren. In de welzijnssector ligt het aandeel consult/advies eveneens iets hoger dan in Vlaanderen.

- **Provincie Limburg**

	Aantal activiteiten	Aandeel (%)
Arbeid	4	0,5
Gezondheid	16	2,1
Intersectorale samenwerking	79	10,6
Onderwijs	466	62,6
Overheid	37	5,0
Politie en justitie	20	2,7
Vrijetijd en cultuur	64	8,6
Welzijn	59	7,9
TOTAAL	745	100,0

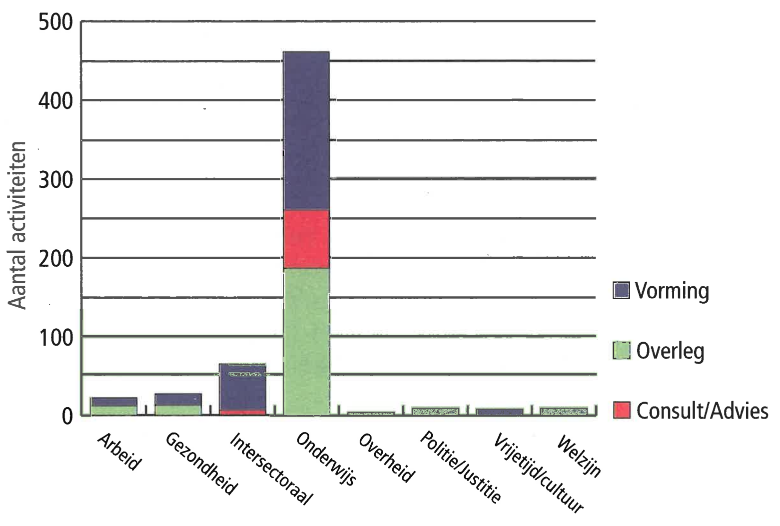

Om de Limburgse resultaten te analyseren, moet in het achterhoofd worden gehouden dat de CAD-preventiewerkers wegens technische problemen enkel gegevens voor de eerste semester hebben geëxporteerd. Dit maakt dat de provinciale export in het tweede semester beperkt bleef tot de gegevens van de provinciale preventiecoördinator en de provinciale registrator van de CLB's uit het vrij onderwijs.
Dit laatste is misschien ook de oorzaak voor de, in vergelijking met Vlaanderen, nog grotere vertegenwoordiging van de sector onderwijs (62,6%). Ook de welzijnssector wordt (iets) sterker bereikt dan algemeen in Vlaanderen.

Opmerkelijk zijn de veel lagere percentages van de sectoren arbeid en gezondheid en intersectorale samenwerking in Limburg.
De vergelijking met de Limburgse resultaten van 1999 is vlug gemaakt. Onderwijs maakt een grote sprong voorwaarts en zorgt aldus voor een sterke achteruitgang van de sectoren arbeid, politie en justitie en vrijetijd en cultuur evenals van de intersectorale samenwerkingen. De andere sectoren blijven nagenoeg stabiel. Dit betekent dat ook vorig jaar reeds de sector gezondheid zeer beperkt bereikt werd.
Wat de soort activiteit per sector betreft, zijn er geen wezenlijke verschillen tussen de verhoudingen in Limburg en die in Vlaanderen.
Maar nogmaals, de Limburgse resultaten hadden er allicht heel wat anders uitgezien als de export van de CAD-medewerkers normaal was verlopen.

- **Provincie Oost-Vlaanderen**

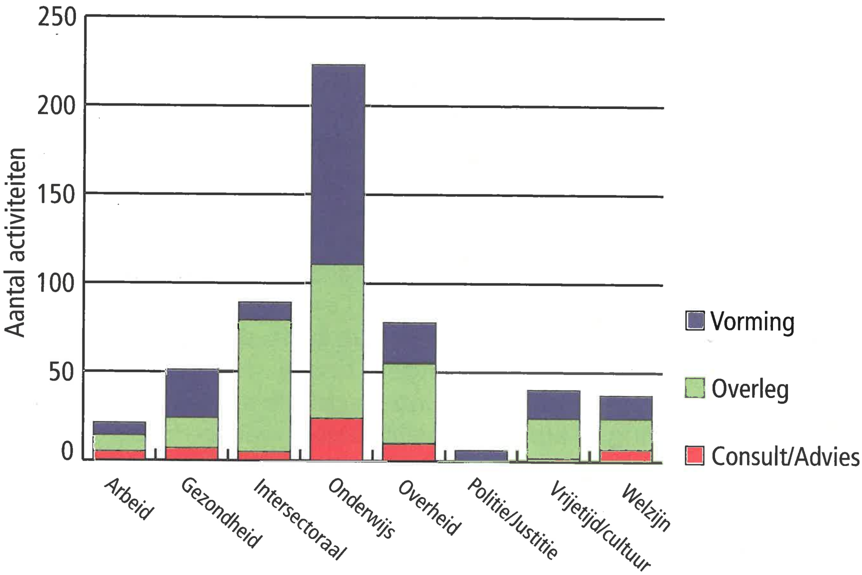
	Aantal activiteiten	**Aandeel (%)**
Arbeid	22	3,6
Gezondheid	27	4,5
Intersectorale samenwerking	65	10,7
Onderwijs	461	76,2
Overheid	4	0,7
Politie en justitie	9	1,5
Vrijetijd en cultuur	8	1,3
Welzijn	9	1,5
TOTAAL	605	100,0

In Oost-Vlaanderen wijkt de grafiek duidelijk af van die voor heel Vlaanderen. Onderwijs bepaalt hier de verhoudingen. Met maar liefst 76,2% steekt deze sector inzake bereik ver boven de andere sectoren uit. Alle andere sectoren zitten qua aandeel dan ook een stuk onder dat voor heel Vlaanderen. Enkel de sectoren arbeid en politie en justitie komen nog in de buurt van het Vlaamse cijfer.
In 1999 piekte onderwijs al sterker in Oost-Vlaanderen, maar in 2000 wist het zijn aandeel nog fors te verhogen (van 54,0% naar 76,2%). Hierdoor zagen de andere sectoren en intersectorale samenwerking hun aandeel nog verder reduceren.
Gezien de extreme verhoudingen in deze provincie blijft, de betrouwbaarheid terwille, het analyseren van de verhoudingen tussen de soorten activiteit beperkt tot de twee grootste groepen. Bij intersectorale samenwerking blijkt overleg nog sterker tot uiting te komen dan algemeen, wat ten koste gaat van de twee andere activiteitssoorten. In de onderwijssector blijkt overleg dan weer beduidend minder voor te komen. Vorming en vooral consult/advies komen in Oost-Vlaanderen sterker uit de verf.

- **Provincie Vlaams-Brabant**

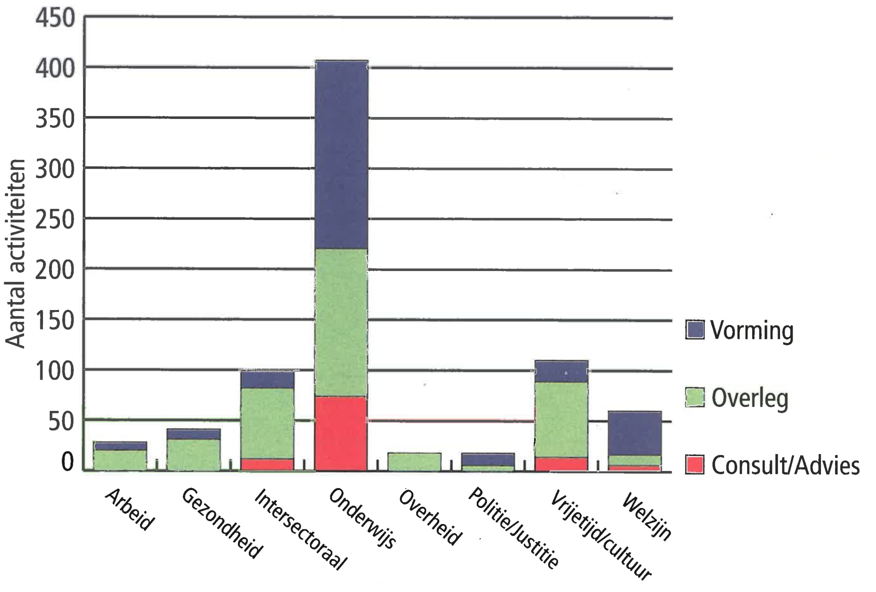
	Aantal activiteiten	**Aandeel (%)**
Arbeid	21	3,9
Gezondheid	51	9,4
Intersectorale samenwerking	89	16,3
Onderwijs	223	40,9
Overheid	78	14,3
Politie en justitie	6	1,1
Vrijetijd en cultuur	40	7,3
Welzijn	37	6,8
TOTAAL	545	100,0

In Vlaams-Brabant zien we voor wat betreft de verhoudingen tussen de sectoren in grote lijnen dezelfde grafiekstructuur als in heel Vlaanderen. Op het zicht beoordeeld is het enig opvallende verschil het grotere aandeel van de sector overheid (14,3% t.o. 4,5% in Vlaanderen). Toch blijkt uit de tabel dat ook de gezondheidssector een iets hoger aandeel kent dan in heel Vlaanderen en vooral dat de sector onderwijs, ondanks alweer zijn dominante positie, in Vlaams-Brabant toch een stuk minder bereikt wordt dan algemeen.
Vergelijken we de provinciale resultaten met die van het voorgaande jaar, dan blijken er eerder geringe verschillen te zijn. Overheid stijgt vrij sterk, onderwijs kent een eerder lichte stijging. Daar staat tegenover dat de sectoren arbeid, politie en justitie, vrijetijd en cultuur en welzijn een stuk van hun aandeel verliezen. De andere sectoren blijven nagenoeg gelijk.
In vergelijking met de Vlaamse verhoudingen blijkt in Vlaams-Brabant vorming relatief sterker aan bod te komen in de sectoren gezondheid en overheid. Voor de rest zijn er nagenoeg geen verschillen.

- **Provincie West-Vlaanderen**

	Aantal activiteiten	Aandeel (%)
Arbeid	28	3,5
Gezondheid	41	5,2
Intersectorale samenwerking	99	12,5
Onderwijs	407	51,5
Overheid	18	2,3
Politie en justitie	28	3,5
Vrijetijd en cultuur	110	13,9
Welzijn	60	7,6
TOTAAL	791	100,0

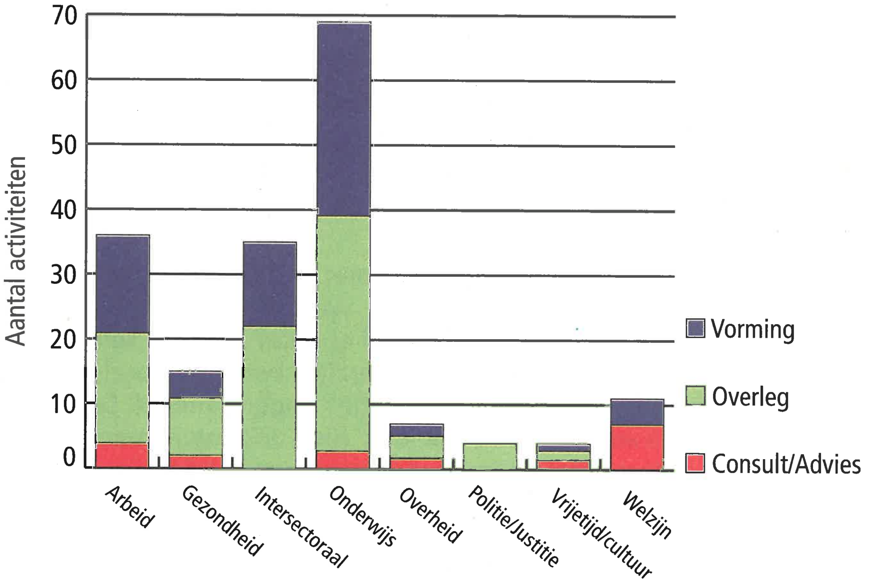
Alhoewel een vergelijking van de grafieken het niet meteen prijsgeeft, zijn er een aantal verschillen tussen de resultaten in West-Vlaanderen en die in Vlaanderen. De sectoren gezondheid en overheid en intersectorale samenwerking scoren minder sterk in deze provincie. Anderzijds kennen vooral vrijetijd en cultuur, politie en justitie en welzijn een relatief hoger aandeel. Deze vergelijking zou ons bijna doen vergeten dat ook hier onderwijs manifest de meest bereikte sector is. Het aandeel in West-Vlaanderen (51,5%) komt overeen met dat van Vlaanderen.

Een vergelijking met de resulaten van 1999 leert dat onderwijs er sterk op vooruit is gegaan (1999: 31,3%). Ook de sectoren gezondheid, politie en justi-

tie en arbeid zien hun aandeel groeien. Daar staan drie vrij sterke dalers tegenover: intersectorale samenwerking, vrijetijd en cultuur en overheid. Deze laatste, vorig jaar één van de sterkere sectoren, wordt nu nog slechts uitzonderlijk bereikt (2,3%).
Wat de soort activiteiten betreft, valt het hogere aandeel aan overlegactiviteiten in de sectoren arbeid, gezondheid en vrijetijd en cultuur op. Vorming komt, in vergelijking met de Vlaamse gegevens, sterker aan bod in de sectoren politie en justitie en welzijn.

- **Vlaamse Gemeenschapscommissie Brussel**

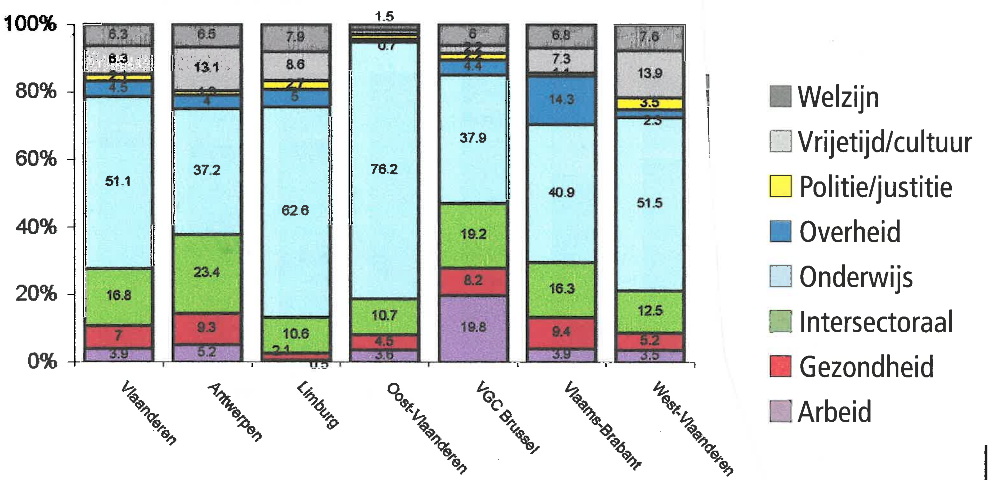
	Aantal activiteiten	Aandeel (%)
Arbeid	36	19,8
Gezondheid	15	8,2
Intersectorale samenwerking	35	19,2
Onderwijs	69	37,9
Overheid	8	4,4
Politie en justitie	4	2,2
Vrijetijd en cultuur	4	2,2
Welzijn	11	6,0
TOTAAL	182	100,0

Al bij al vinden nog steeds vrij weinig activiteiten plaats in Brussel (182 activiteiten). Hierdoor blijft vergelijken met Vlaanderen delicaat. Ter illustratie: de sector politie en justitie werd in 1999 helemaal niet bereikt en nu prijkt er plots een zichtbaar balkje op de grafiek. Wetende dat deze slechts 4 activiteiten inhoudt, toont dit de gevoeligheid voor fluctuaties.
Toch springt in het oog dat twee categorieën sterker vertegenwoordigd zijn, met name arbeid (19,8%) en intersectorale samenwerking (19,2%). Onderwijs is ook hier de grootste sector, maar het aandeel ligt in Brussel (37,9%) een stuk onder dat in heel Vlaanderen (51,1%).
Als we de voorliggende Brusselse resultaten naast die van het voorgaande jaar leggen, valt meteen op dat de sector arbeid een serieuze sprong maakt: van 2,6% naar 19,8%. Een nadere analyse toont aan dat het gros hiervan werd uitgevoerd door één preventiewerker van het Brusselse CGG Primavera. Er werd vooral gewerkt rond een alcohol- en drugbeleid op het werk.
Andere evoluties in vergelijking met 1999 zijn het (zonet reeds geduide) iets grotere aandeel van politie en justitie en het geringere aandeel van de sectoren gezondheid, welzijn en vrijetijd en cultuur en intersectorale samenwerking.
Als we de soort activiteit bekijken, blijkt dat er in Brussel meer ruimte is voor overleg in de sectoren welzijn en gezondheid en meer ruimte voor vorming in intersectorale samenwerking. Vorming komt relatief minder voor in de vrijetijds- en cultuursector. Voorts valt op dat consult/advies een geringere plaats krijgen in de onderwijssector en in intersectorale samenwerking.

- **Interprovinciale vergelijking**

Nu de grafieken naast elkaar staan, vallen de eerder aangehaalde provinciale accenten meer op. Daar waar in het vorige monitoringrapport de onderlinge verschillen beperkt bleven tot enkele sectoren, zien we nu dat er voor alle sectoren tussen de provincie vrij sterke fluctuaties zijn. Politie en justitie lijken hieraan het minst onderhevig, maar zij halen dan ook in geen enkele provincie een hoog aandeel.

6.1.5. Technische evaluatie van Ginger

Nadat de voorgaande jaren de geïnformatiseerde programma's Ginger 4.0 en Ginger 5.0 werden gebruikt, deed vanaf 1998 Ginger 7 zijn intrede. Deze versie, die voor Windows 95 werd ontwikkeld, was veel gebruiksvriendelijker dan de oude versies en was bovendien technisch aangepast aan het gebruik in nieuwere, efficiëntere software. Deze verbeteringen worden ook volmondig erkend door de gebruikers.
In het registratiejaar 2000 werd enkel nog gebruik gemaakt van de Ginger 7-versie. Aan het eind van 2000 gebruikten 35 registratoren de 7.0-versie en 30 registratoren de 7.3-versie. Inhoudelijk zijn beide versies identiek. Het enige verschil (én pluspunt) is dat de 7.3-versie een automatische back-up maakt als het programma correct wordt afgesloten.

Sinds 1999 is VAD bezig aan de ontwikkeling van de Ginger 8-versie. Grootste vernieuwing daarin wordt de toevoeging van een evaluatiescherm. Dit maakt het de gebruiker mogelijk om in de toekomst aan een geregistreerde activiteit een beknopte evaluatie te koppelen. Verder worden, veelal op vraag van de registratoren, ook een aantal kleinere wijzigingen aangebracht in de categorieën van het activiteitenblad.
Een andere verbetering, die in de volgende versie van Ginger 8 zal worden ingebouwd, is de uitbreiding van de categorieën en de verwerkingsmogelijkheden in het Interne Data-scherm. Dit scherm dient om ook niet-preventieve activiteiten (o.a. volgen van studiedagen, interne teamvergadering), die dus niet in het activiteitenblad horen, in te voeren. De ervaring leert evenwel dat sommige registratoren deze activiteiten toch in het activiteitenblad invoerden, omdat ze daar een uitgebreidere keuze hebben aan categorieën en verwerkingsmogelijkheden. Probleem is dat deze niet-preventieve activiteiten ook naar VAD geëxporteerd worden. Deze worden na controle van de exportfile wel eruit gefilterd, maar op een zeer groot databestand (dit jaar bijna 6.000 activiteiten) kunnen altijd enkele foutjes door de mazen van het net glippen. Door deze aanpassing wordt een win-win-situatie gecreëerd : de gebruiker kan voor jaarverslagen e.d. beter gebruik maken van de uitgebreide functies van het Interne Data-scherm, terwijl de naar VAD geëxporteerde preventieactiviteiten van zuiverder kwaliteit zullen zijn.

Ginger 8.0, de proto-versie van Ginger 8, zit dit jaar in een tweede testfase. De eerste testgroep van vier ervaren registratoren werd uitgebreid tot zeven, heterogeen gekozen voor wat betreft regionale spreiding en werkvorm. Op basis van hun ervaringen en opmerkingen zal de Ginger 8-versie verder ontwikkeld worden. Begin 2002 zal de aangepaste Ginger 8-versie, met een basisscherm voor evaluatie, onder alle registratoren verspreid worden. In de loop van dit jaar zal VAD verder evaluatietools ontwikkelen die in Ginger geïntegreerd zullen worden.

6.1.6. Bespreking van de categorieën

Een aantal knelpunten die in de vorige rapporten reeds werden aangegeven, blijven accuut. De inspanningen om de registratoren hierover te sensibiliseren (o.m. via nieuwsbrieven en vormingen) zullen worden aangehouden, temeer daar dit op een aantal vlakken eerste vruchten lijkt af te werpen. Voorts wordt uitgekeken naar de lancering van Ginger 8, omdat de verfijning van de categorieën een aantal knelpunten moet wegwerken.

In de sector arbeid gebeurt de invulling van het type nog steeds niet optimaal. De combinatiemogelijkheden van bedrijfsgrootte, subsector en type worden nog steeds niet altijd goed begrepen door een deel van de registratoren. Vaak wordt voor slechts één van deze een invulling gegeven. Inzake de keuze voor en de verdere invulling bij de detailsectorkeuze 'meerdere' is er dan weer een opmerkelijke verbetering vast te stellen.

In de sector vrijetijd en cultuur duikt weer een oud zeer op. De keuze bij detailsector voor de restcategorie 'andere' neemt proportioneel toe (van 9,4% in 1999 naar 17,9% in 2000). Het blijkt dan vooral om activiteiten in/met horecaprojecten en activiteiten naar zowel ongebonden als gebonden jongeren te gaan. Voor de tweede geniet de keuze voor detailsector 'meerdere' en de daaraan gekoppelde type-specificatie de voorkeur. Een casus hierover in de komende vormingen zal dit knelpunt onder de aandacht van de registratoren brengen. Voor de horecaprojecten is in het kader van de verdere ontwikkeling van Ginger 8 verfijning nodig.

De welzijnssector blijft inzake keuze van de detailsector een specifiek probleemgeval. Daar waar in 1999 35,3% van de activiteiten binnen die sector onder de detailsector 'andere' werden geplaatst, is dat in 2000 al 40,2%. Komt daar nog bij dat een verdere verfijning niet voor de hand liggend is. Terwijl in 1999 nog drie min of meer belangrijke detailsectoren uit deze restcategorie gedistilleerd konden worden, is dat in de gegevens van 2000 veel minder het geval. Straathoekwerk, buurt-/ opbouwwerk en migrantenorganisaties komen niet meer zo sterk aan bod in deze categorie. Toch zullen deze categorieën in Ginger 8 worden toegevoegd, teneinde een betere analyse mogelijk te maken. Voorts kunnen vormingsmomenten gebruikt worden om na te gaan welke keuzeproblemen zich stellen bij de detailsectoren van de sector welzijn.
De gezondheidssector zit ook nog steeds met een vrij groot aandeel 'andere' als detailsector. Probleem daar is en blijft dat de specificaties bij deze keuze zo divers en qua aantal zo beperkt zijn, dat het moeilijk is om nieuwe standaardcategorieën te introduceren. In de toekomstige vormingen over Ginger zal VAD wel meegeven dat activiteiten met lokale preventiewerkers die gesubsidieerd zijn door federale veiligheidsfondsen, die nu vrij vaak als detailsector 'andere' worden ingebracht, thuishoren onder sector 'overheid' en detailsector 'lokaal'.

Bij intersectorale samenwerking is de verwarring rond de detailsector 'algemene bevolking' sterk verminderd. De vermelding tijdens introducties en het uitwerken van een specifieke casus tijdens de casusdagen lijken dus effect te ressorteren.

Wat alleszins verbeterd is, is de invulling van de lokaties. Vooral het invullen van regionale clusters is erop vooruit gegaan, zowel kwalitatief als kwantitatief. Ook hier blijkt dus de bijkomende aandacht die VAD tijdens vormingen aan dit knelpunt besteedde resultaten op te leveren.

Naast de aandacht tijdens vormingsmomenten en het gericht aanvullen van de categorieën in Ginger 8 zal vanaf 2001 enkele weken voor elke exportdatum een Ginger-nieuwsbrief naar alle registratoren worden gestuurd, waarin o.m. op de hierboven beschreven registratieproblemen zal worden gewezen.

6.2. TERUGKOPPELING AAN DE VOOROPGESTELDE DOELSTELLINGEN

Een terugkoppeling van de voorliggende resultaten aan de vooropgestelde doelstellingen leert dat er in het jaar 2000 andermaal vooruitgang geboekt is.

- **Zicht krijgen op de gevoerde preventieve activiteiten in de verschillende sectoren.**
  Door de aanhoudende toename van het aantal registratoren kan een nog waarheidsgetrouwer beeld geschetst worden van de preventieve activiteiten die in de diverse sectoren worden uitgevoerd. In de nabije toekomst zal de aandacht worden toegespitst naar de deelname van een aantal prioritaire preventieactoren. Concreet zal in 2001 worden gestreefd naar de participatie van CLB-medewerkers uit de andere onderwijsnetten en van bijkomende lokale preventiewerkers. Op iets langere termijn zal, binnen de grenzen van de relevantie, worden getracht 'secundaire' preventieactoren bij de Gingerregistratie te betrekken (uit het jeugdwerk, CAW's, ...). Dit zal nagestreefd worden via overleg met bestaande koepels en met de provinciale preventiecoördinatoren.
  De in het vorige monitoringrapport vermelde aanzet om het Drugpreventienetwerk van de rijkswacht bij de Gingerregistratie te betrekken, zit op dit ogenblik in de ijskast. In 2000 werd vanuit VAD en de rijkswachttop een goede basis gelegd voor deze samenwerking, doch door de organisatorische omwenteling van het politiewezen is het voorlopig niet duidelijk of en hoe drugpreventie nog een plaats zal krijgen binnen de nieuwe politiestructuur.

- **Het doorzichtig maken van verschillende kanalen en actoren van preventie.**
  Door de gestage uitbreiding van het aantal deelnemers konden in dit monitoringrapport vier nieuwe registratorgroepen worden afgebakend, met elk een aantal specifieke, gezamenlijke kenmerken. Hierdoor werd een integratie van de voorheen bestaande restgroep 'andere' mogelijk. Uit de analyse van de Gingerresultaten 2000 kan zo een duidelijker beeld worden opgehangen van waar de verschillende preventieactoren mee bezig waren.

- **Het detecteren van noden en hiaten.**
  De resultaten van dit monitoringrapport doen vragen rijzen over de toenemende dominantie van de sector onderwijs. Het is alleszins verheugelijk dat de jarenlange inspanningen om deze sector, met zijn grote potenties inzake het voeren van preventie, te betrekken bij drugpreventie nu beloond worden. Het opbouwen van een structurele en constructieve samenwerking met de onderwijssector is een pluim op de hoed van de preventieactoren die hierin jarenlang geïnvesteerd hebben. Het zou zonde zijn om deze nu te verwaarlozen. Maar er is dus duidelijk een achterkant van de medaille. De geprivilegeerde samenwerking leidt tot een aanhoudende vraag vanwege deze sector. Hierdoor dreigen andere sectoren, die (nog) niet zo intens de weg naar de drugpreventie gevonden hebben, in de schaduw komen te staan. Door de tijdsintensieve samenwerking met de sector onderwijs is het uitbreiden van de focus naar andere sectoren niet zondermeer mogelijk. In de andere sectoren moet er, analoog met wat er 10 jaar geleden in de onderwijssector is gebeurd, ook sensibiliserend gewerkt worden. Maar het huidige kader van drugpreventiewerkers kan deze bijkomende taken niet ten volle opnemen zonder de kwaliteit van de gevoerde preventie onder druk te zetten. Nu worden bijkomende vragen minimaal beantwoord, omdat een proactief beleid voeren op lange termijn in de huidige situatie niet mogelijk is.
  Gezien de groeiende maatschappelijke aandacht voor drugpreventie en de eerste prioriteit die in de federale beleidsnota aan preventie wordt gegeven, is er dringend nood aan bijkomende veldwerkers. Een uitbreiding van het aantal preventieactoren verdient dan ook prioritaire aandacht van het beleid.

  Maar zelfs binnen de algemeen goed bereikte onderwijssector komen nog bestaande noden aan het licht. Zo is de in het vorige monitoringrapport aangehaalde nood naar meer aandacht voor het hoger onderwijs, ondanks de lichte verbetering, nog steeds aanwezig. Ook de specifieke noden van het KSO moeten in het oog gehouden worden.
  Ook de oudervereniginen behoeven dringend meer aandacht. Immers, door de steeds manifestere plaats van druggerelateerde thema's in de publieke opinie en de soms twijfelachtige stemmingmakerij rond deze thema's zitten veel ouders van opgroeiende kinderen met een aantal vragen en ongerustheden opgezadeld. Daar staan binnen de Gingerregistratie verrassend weinig preventieactiviteiten tegenover. De (meer dan 2000) ouder-

verenigingen in Vlaanderen bieden nochtans een georganiseerd kader om deze groep te bereiken. Bovendien biedt het feit dat steeds meer scholen werken aan een drugbeleid op school een geschikte context om ook met ouders te werken.
Positief is dan weer dat de Gingerresultaten 2000 aantonen dat sommige doelgroepen binnen het onderwijs wel de nodige aandacht krijgen. Het aandeel activiteiten in het BuSO en het deeltijds onderwijs is gestegen. Bovendien gaf een andere invalshoek in de analyse aan dat de BSO-leerlingen niet (meer) zo sterk ondervertegenwoordigd zijn dan in het vorige rapport werd gesignaleerd.

Wat de andere sectoren betreft, kunnen de voorheen reeds aangehaalde noden hernomen worden. Zo blijkt dat de sector arbeid nog steeds zeer beperkt bereikt wordt, terwijl zich ook daar een potentieel belangrijke doelgroep situeert. In de sector gezondheid is er nog steeds weinig samenwerking tussen preventiewerk en huisartsen vast te stellen.

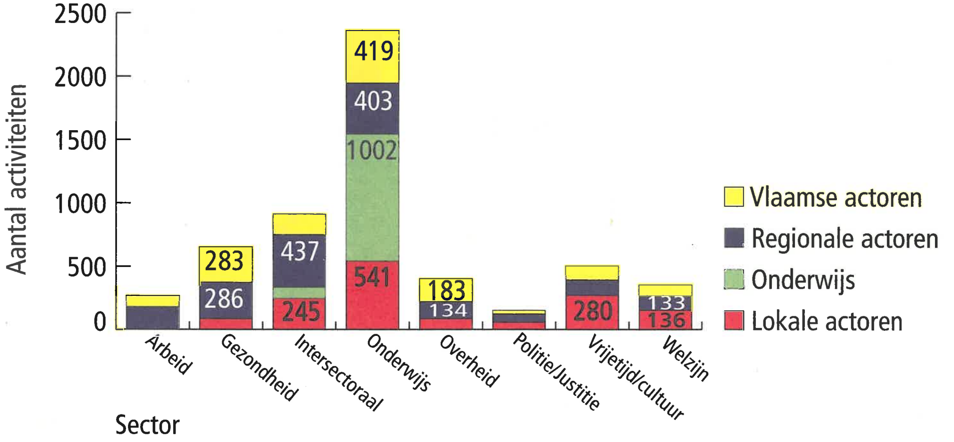
Wat de bereikte doelgroepen betreft, is de forse achteruitgang van het bestuursniveau een aandachtspunt. Deze doelgroep draagt het beleid en werkt voorwaardescheppend binnen de organisaties waar preventie wordt uitgevoerd. Daarom moet deze doelgroep blijvend de nodige aandacht krijgen.

- **Het ontwikkelen van een beleidsinstrument dat binnen de eigen organisatie bruikbaar is voor het vastleggen van prioriteiten.**
  De geleidelijke verbeteringen in de Ginger-versies leidden tot een algemene verhoging van de gebruiksvriendelijkheid en de toepassingsmogelijkheden. Door de sinds 2000 georganiseerde VAD-vormingen betreffende verwerkingsmogelijkheden op dienstniveau kunnen de Gingerregistratoren meer analysegericht werken met de resultaten, wat het mogelijk maakt om deze binnen de eigen organisatie meer beleidsgericht te gebruiken. Op basis van de feed-back die VAD hierover ontvangt, kan gesteld worden dat de Gingerresultaten steeds meer (én beter) gebruikt worden voor jaarverslagen, interne rapporten en dergelijke.

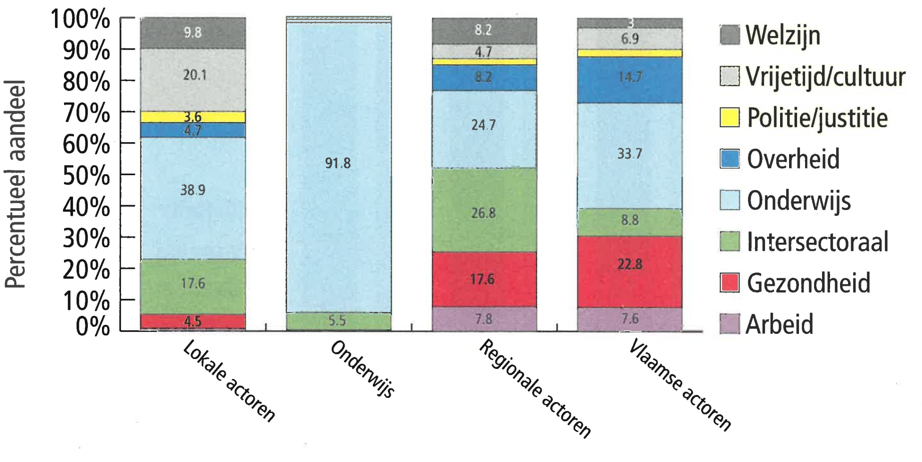
- **De ontwikkeling van een evaluatie-instrument.**
  In 2000 werd een eerste protoversie van het evaluatiescherm getest. De testresultaten van de vier ervaren registratoren leerden dat deze versie een goede basis biedt voor verdere ontwikkeling, maar tevens dat het niet evident is om een complex gegeven als evaluatie in een beperkt, gecategoriseerd scherm te persen. Daarom werd besloten de testfase met een jaar te verlengen. De testgroep werd uitgebreid met drie andere ervaren Gingerregistratoren. Deze testgroep werkt nu mee aan de verdere ontwikkeling van het evaluatiescherm. Op basis van de nieuwe testresultaten zal het evaluatiescherm van Ginger 8 uitgewerkt worden. Deze versie zal begin 2002 naar alle deelnemers verspreid worden.

- **Het uitwisselen van gegevens**
  Sinds 2000 biedt VAD de provinciale preventiecoördinatoren de mogelijkheid om de Gingerresultaten op provinciaal niveau te krijgen. Hierdoor kunnen de registratoren hun eigen resultaten vergelijken met die van een kleiner en vertrouwder (werk)gebied. Deze strategische keuze biedt de mogelijkheid om vanuit de provinciale preventieplatforms verdere stappen te zetten in het uitwisselen van gegevens. Ook in de toekomst zal VAD aan de provinciale preventiecoördinatoren de nodige begeleiding en ondersteuning bieden om binnen kleinere regio's tot uitwisseling en afstemming tussen de registratoren te komen.
  Bovendien bieden de VAD-vormingen betreffende de verwerkingsmogelijkheden een goede basis om de verwerkte resultaten samen te brengen.

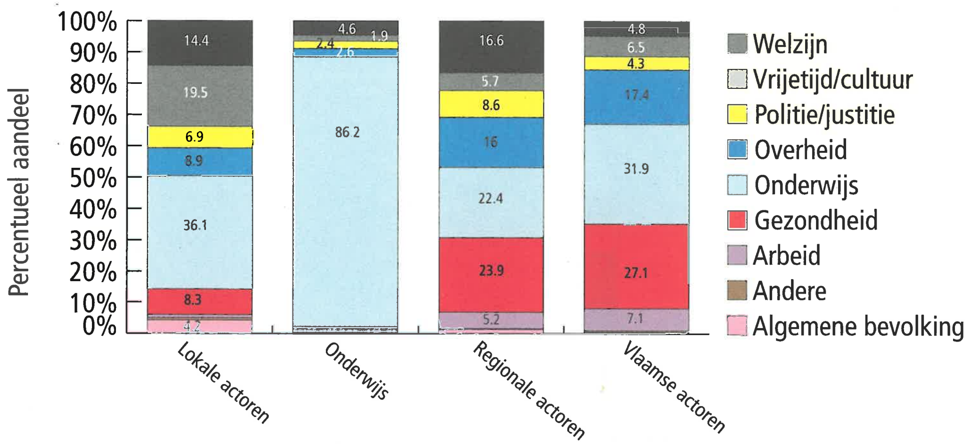
Kortom : VAD rust niet op zijn lauweren en blijft zich inzetten om van Ginger een kwalitatief product te maken met een meerwaarde voor alle betrokkenen op de verschillende niveaus. Dit kan uiteraard enkel dankzij de goede medewerking van de betrokkenen. Alleszins een gemeend woord van dank aan alle registratoren en andere betrokkenen die ervoor zorgden dat het voorliggende monitoringrapport verwezenlijkt kon worden.

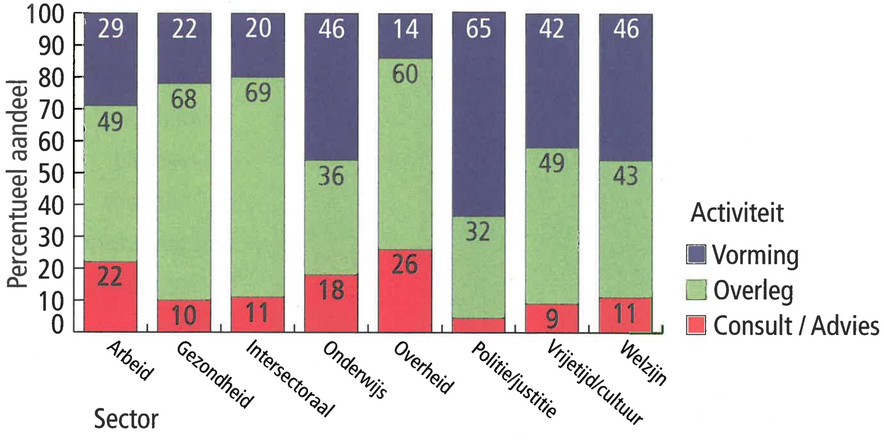
Grafiek A: Aantal activiteiten per sector per registratorgroep

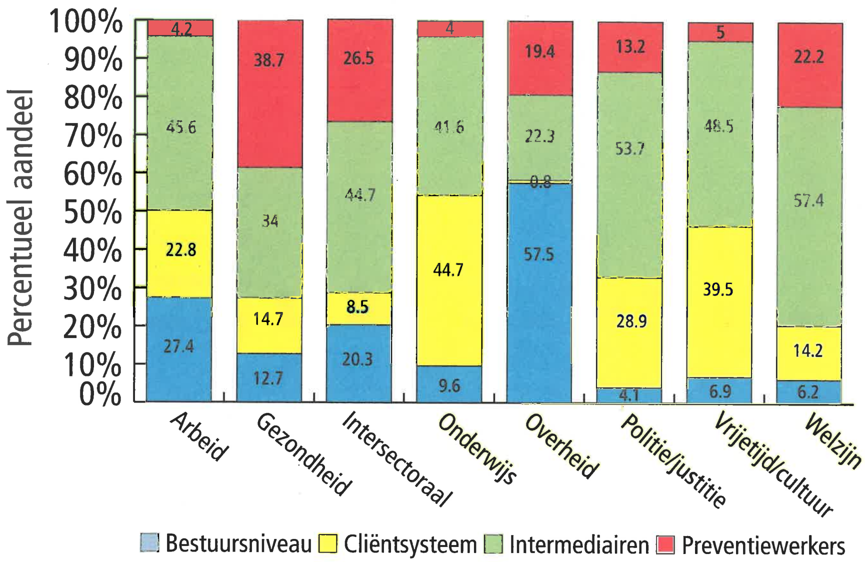
Grafiek B: Aantal activiteiten per sector per registratorgroep

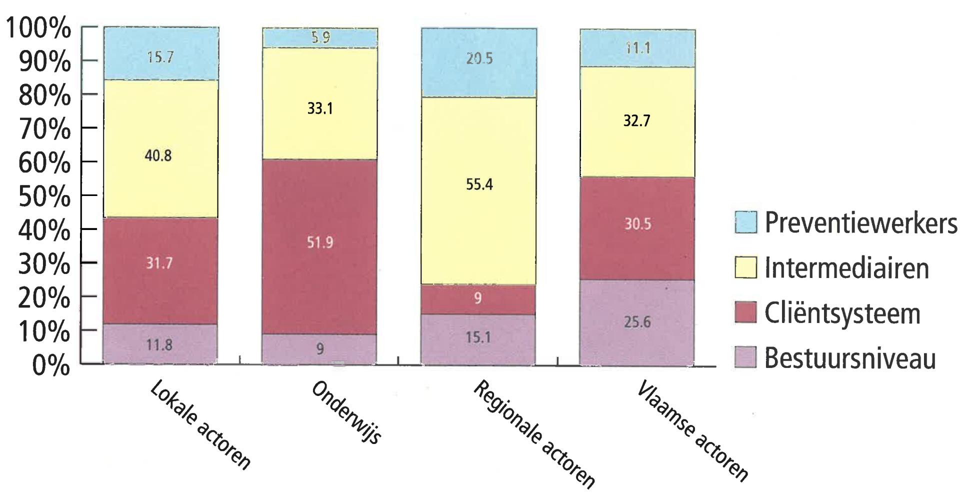
Grafiek C: Aantal activiteiten per sector, uitgezuiverd voor intersectorale samenwerking, per registratorgroep.

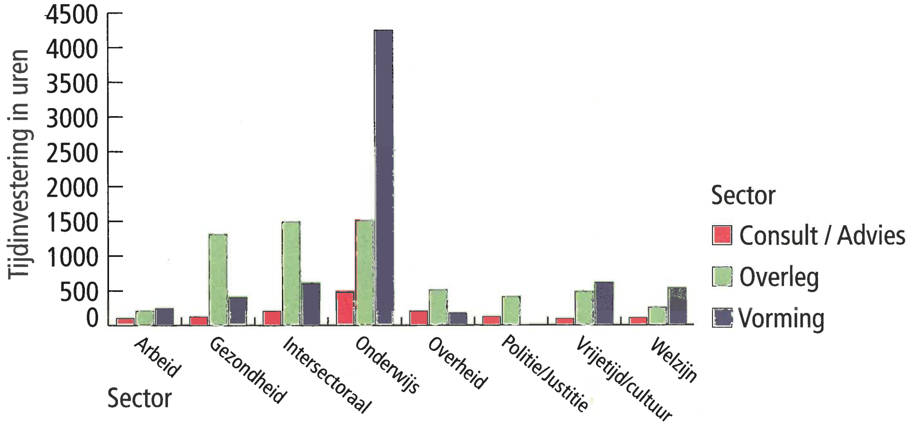
Grafiek D: Percentueel aandeel activiteiten per sector.

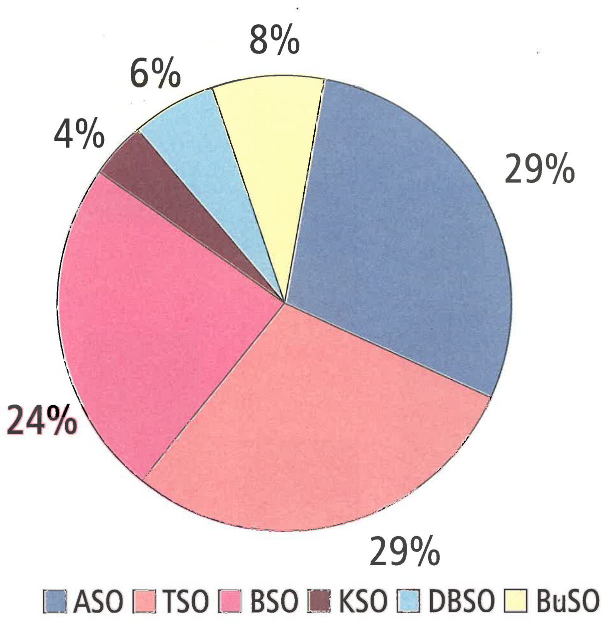
Grafiek E: Aantal doelgroepen per sector.

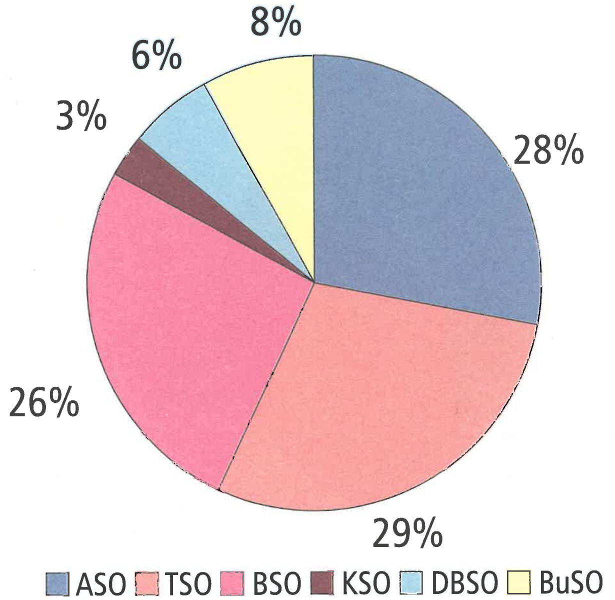
Grafiek F: Percentueel aandeel activiteiten die elke registratorgroep naar de verschillende doelgroepen uitvoert.

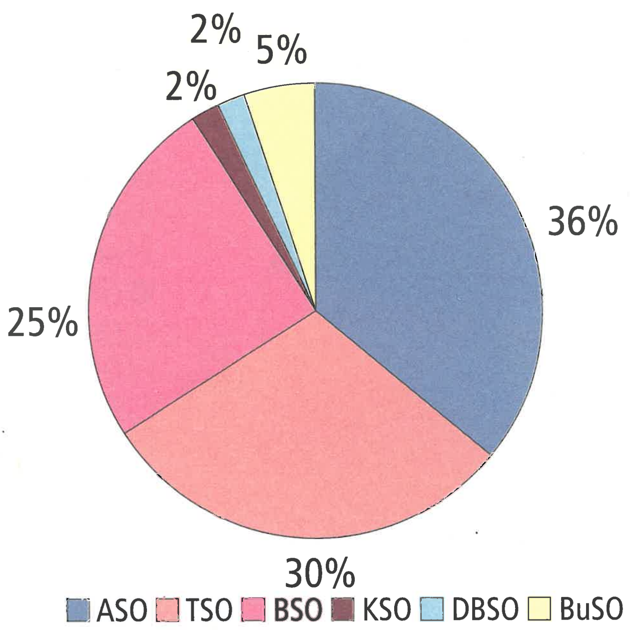
Grafiek G: Tijdsinvestering in uren per activiteit per sector.

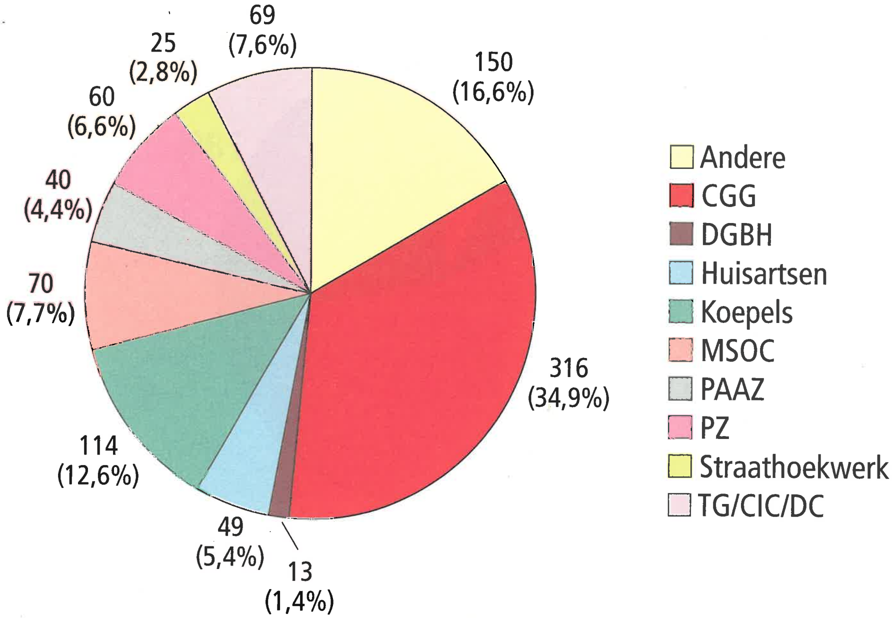
Grafiek H: Proportionele verdeling van de activiteiten over de verschillende onderwijsvormen in het secundair onderwijs

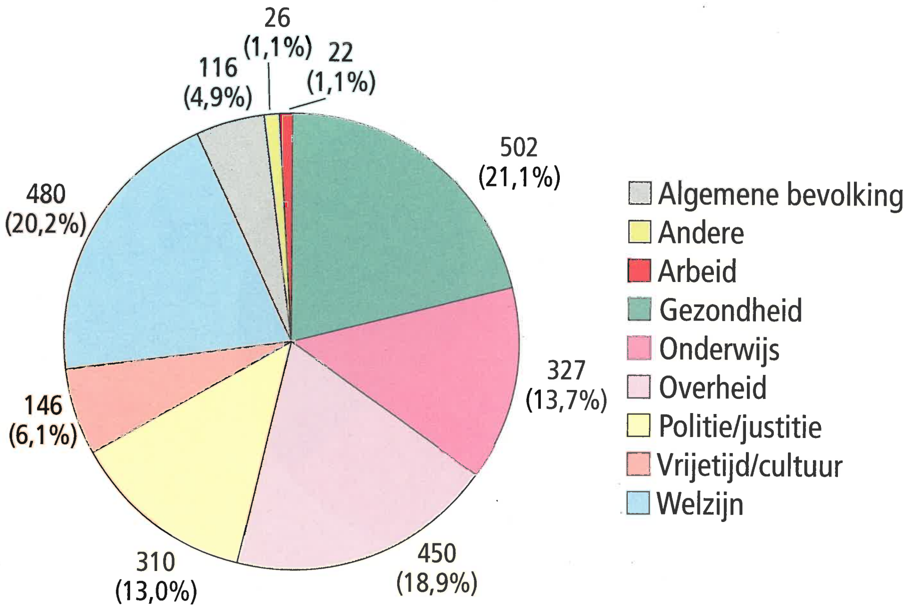
Grafiek I: Proportionele verdeling van de Ginger-activiteiten naar de doelgroep cliëntsystemen over de verschillende onderwijsvormen in het secundair onderwijs.

Grafiek J: Proportionele verdeling van ingeschreven leerlingen over de verschillende onderwijsvormen in het secundair onderwijs.

Grafiek K : Activiteiten per detailsector (sector gezondheid)

Grafiek L : Aandeel activiteiten per sector (intersectorale samenwerking)